

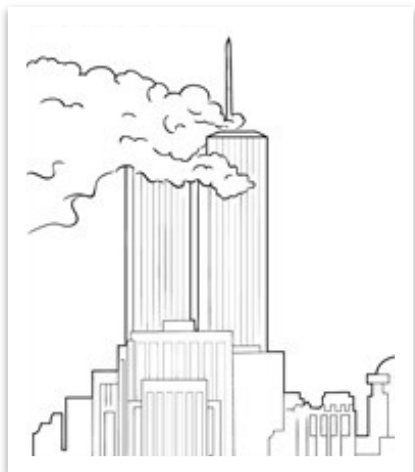
1) Analyzujte nasledovné karikatúry:

2) Uved'te argumenty „pro et contra“ právnym opatreniam, ktoré boli prijaté po útokoch z 11. septembra Pomôžte si výrokom T. Jeffersona, ktorý povedal: „Kto kvôli bezpečnosti obetuje slobodu, nezaslúži si ani bezpečnosť, ani slobodu.“

3) Sú dôsledky útoku na dvojčiky opakovaním Reichstagu?

4) Aký je váš názor na detskú knihu „Nikdy nezabudneme“, v ktorej si môžu deti vymaľovať i takéto obrázky:

Postavenie žien v spoločnosti a v politike

Zopakujte si pojmy:

- status
- rola
- rolové konflikty

Pozrite si reklamu. Akým spôsobom sa pozerá na rolu muža a rolu ženy?

Pozrite si kreslený vtip a prečítajte si vtip o ženách.

Do čoho môžu podobné „vtipy“ prerásť?

Turistický sprievodca zvolá: Keby prítomné dámy na chvíľu zmĺkli počuli by sme mohutný zvuk vodopádu.

Akú informáciu nám podáva tento obrázok?

O čom pojednáva gender problematika?

Opäť si pozrite video a diskutujte o role muža v dnešnej spoločnosti.

Dopúšťajú sa personalisti protiprávneho konania?

Na základe karikatúry vysvetlite pojem rolový tlak

Nájdite vo videu rolové konflikty a kríženie rolí :D

Nové názory, pohľady i témy

Ženy by do politiky mali priniesť nové názory, pohľady i témy. Vyplýva to aj z prirodzenej, tradicionalistickej úlohy ženy v spoločnosti, ktorá sa v prvom rade stará o závislých jedincov – deti, starých rodičov atď. Pozná viac prostredie, v ktorom sa denne pohybuje a musí riešiť bežné problémy – od školstva po zdravotníctvo. V týchto oblastiach žena bežne žije. No jej priestor záujmu či odbornosti nemožno zužovať len na ne.

„Prítomnosť žien v politike prináša iný pohľad na svet, pohľad z druhej strany, zo strany rodiny, žien a detí, starých ľudí, solidárnosť so slabšími, prináša realistický pohľad na každodenný život a jeho problémy. Ženy sa riadia viac záujmami ľudí, rodiny a menej záujmami stranickými,“ tvrdí pracovníčka tretieho sektora Oľga Pietruchová.

Hlavne médiá však tlačia ženy len do oblasti sociálnej problematiky. Ak sa aj ženy – političky dostali do niektorých diskusných relácií ešte pred voľbami, zväčša diskutovali len na sociálne témy. Ľady sa prelomili až po voľbách. Najmä Zuzana Martináková a Monika Beňová sa stali v diskusiách rovnocennými partnermi svojich mužských kolegov. Na ich správaní sa aj výrazne prejavuje ženský aspekt – konkrétne v otvorenejšej a kultúrnejšej diskusii.

Uvedte argumenty „pro et contra“ na tému: ženy v politike.

Uvedte spoločenské, historické, ekonomické, právne, politické a ďalšie argumenty, prečo áno a prečo nie.

Súhlasíte s pozitívnou diskrimináciou žien v politike. Uvedte argumenty, ktorými podporíte svoje stanovisko

Ako muži vnímajú ženy vo „svojom“ biznise? Uvedte argumenty, ktorými podporíte svoje stanovisko. (PÍŠU ŽENY!!!)

„Netrápi ťa, že musíš obetovať svoju ženskosť, aby si bola úspešná v mužskom biznise?“

Súhlasíte s pozitívnou diskrimináciou žien v politike. Uvedte argumenty, ktorými podporíte svoje stanovisko. (PÍŠU MUŽI!!!)

Aké právne normy upravujú postavenie rovné postavenie muža a ženy v spoločnosti.

Kultúra

Migrácia sprevádza dejiny sveta od nepamäti. Ľudia sa sťahovali za potravou, utekali pred vojnami, hľadali lepšie podmienky pre kvalitný život, odchádzali za prácou. Jedným z príkladov sú USA, ktoré vznikli na základe obrovských migračných vln. Existujú dve základné teórie, ktoré riešia problematiku imigrantov. Prvá je teória „šalátovej misy“, podľa ktorej si každá prichádzajúca kultúra zachováva svoj unikátny aspekt, druhou je teória „taviaceho kotla“, podľa ktorej sa pôvodné unikátne špecifiká roztavia v novej vznikajúcej kultúre.

Ktorá teória je podľa vás bližšia k pravde? Pre existujúcu kultúru v Európe je lepšie, aby si prichádzajúci imigranti zachovali vlastnú kultúru a rozvíjali ju, alebo aby prijali novú kultúru a asimilovali sa tým do spoločnosti?

Pozrite si film: <http://www.youtube.com/watch?v=kxznzk0kXf6k> a odpovedzte na otázky:

Myslíte, že nebezpečenstvo, ktoré je vo filme zobrazované je reálne?

Aké prostriedky využíva toto video?

Čo je podľa vás cieľom tohto videa?

Sú európski moslimovia skutočne hrozbou pre Európu? Ak áno, aké ponúkate riešenia? Svoje návrhy zdôvodnite.

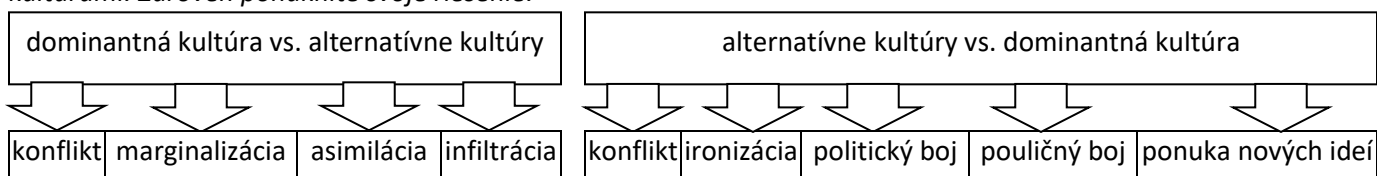
Aké politické, právne a spoločenské dôsledky môže priniesť takýto scenár?

Ako súvisia karikatúry s predošlou problematikou?

Dominantná kultúra – alternatívne kultúry

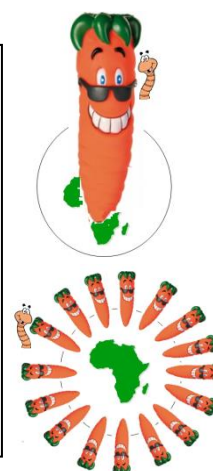
Vytvorte prípadové štúdie na potenciálne scenáre vývoja vzťahov medzi dominantnou kultúrou a alternatívnymi kultúrami. Zároveň ponúknite svoje riešenie.

Kultúrna globalizácia vs. kultúrna identita

„Naozaj si myslím, že globalizácia je veľmi nebezpečná, lebo ruší lokálne zvláštnosti. Na gymnáziu nám vysvetľoval učiteľ biológie, prečo je dobré, že je toľko malých mrkviev. Teoreticky by úplne všetka hmota, ktorá je v malých mrkvách rozosiata po celom svete, mohla byť sústredená v jednej obrovskej mrkve, ktorá bude rásť napríklad na poli v Austrálii - "mrkvovitost" by tým o nič neprišla. Problém je však v tom, že pokiaľ by nejakí cudzopasníci napadli túto veľkú mrkvu, tak skončí raz a navždy. Zatiaľ čo diverzifikácia mrkvy dáva stále šancu, že keď príde epidémia nejakého mrkvožrúta, na nejakom malom políčku to tá mrkva predsa len prežije. Globalizácia buduje veľké unifikované homogénne štruktúry, a keď príde mrkvožrút, až potom uvidíme, aká je to nebezpečná stratégia.“

Jan Keller

Vysvetlite Kellerov text:

Uved'te argumenty „pro et contra“ na tému: globalizácia.

Autonómnosť vs. heteronómnosť u jednotlivca i v spoločnosti

Uvedte argumenty autonómne konajúceho človeka a heteronómne konajúceho človeka v otázke vášho budúceho štúdia.

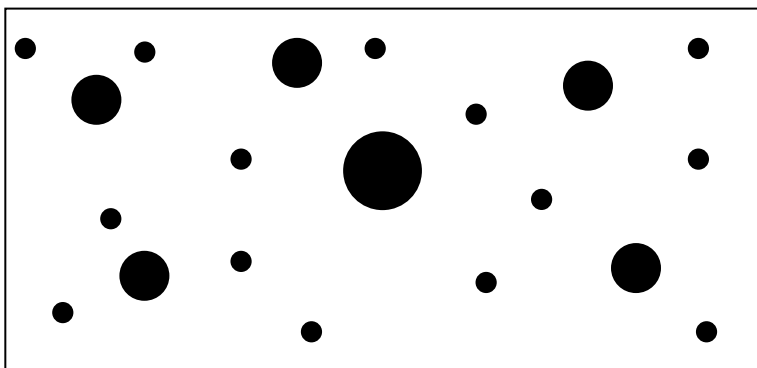
Rozdeľte sa na päťčlenné skupiny. Vašou úlohou je dohodnúť stratégiu pri riešení nasledovného problému v modelovej situácii, v ktorej sú vzťahy v štáte analogicky prirovnané ku vzťahom medzi ľuďmi v bytovke. Každý študent v diskusii zastupuje záujmy jedného zo susedov a jeden reprezentuje bytový podnik. Opísanú situáciu žiaci transformujú do podoby federácie a neskôr do podoby konfederácie.

„Samo je vlastníkom bytu v bytovke, v ktorom sa nachádzajú 4 byty. Všetci obyvatelia bytovky sú zároveň vlastníkami bytov. Keďže ide o staršiu bytovku, je v nej potrebné uskutočniť mnoho opráv. Vo fonde opráv, do ktorého prispievajú všetci vlastníci je dostatok financií. Sused Štefan má zničené okná, susede Anne sa rozpadáva kuchyňa a susede Martine sa neustále upcháva záchod. Zároveň majú v havarijnom stave strechu. Bytový podnik, ktorý je správcom bytovky má veľmi ťažkú pozíciu.“

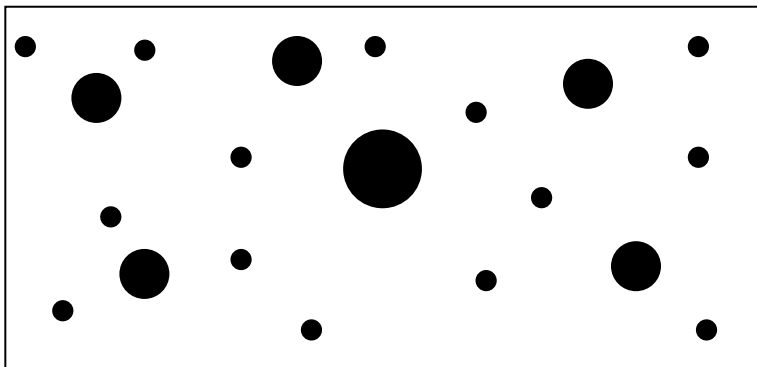
- Navrhnete riešenie problému, keby bytovka reprezentovala federatívny štát.
- Navrhnete riešenie problému, keby bytovka reprezentovala konfederáciu.
- Navrhnete, ku akým vlastníckym zmenám v bytovke by muselo dôjsť, aby sme mohli hovoriť o unitárnom štáte.

Vytvorte pomocou šípok spojenia medzi bodmi na pracovnom liste. Pracovný list symbolizuje štát a obsahuje body rôznych veľkostí, ktoré znázorňujú mestá. Veľkosť bodov určuje význam daného mesta, to znamená čím väčší bod, tým väčší význam mesta. Šípky symbolizujú smer uplatňovania moci.

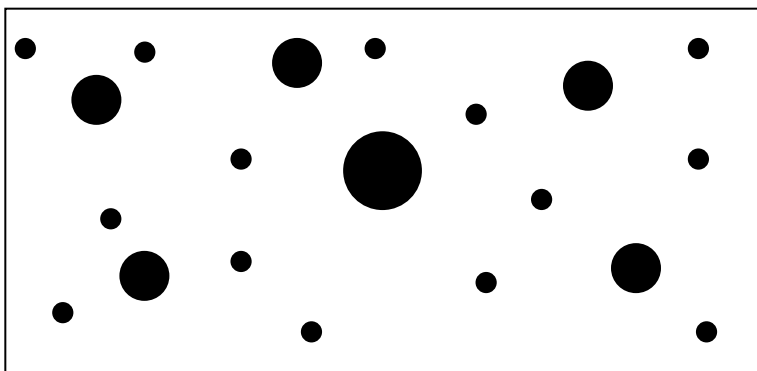
Na pracovnom liste určte vzťahy v **prísne centralizovanom štáte**.

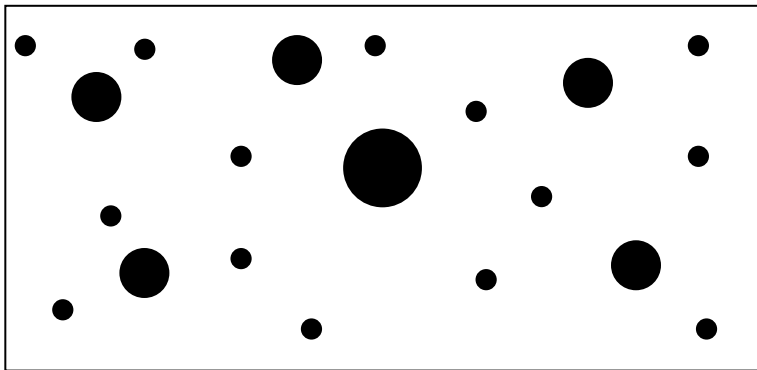
Na pracovnom liste určte vzťahy v **centralizovanom štáte, v ktorom budú kompetencie presunuté na orgány, ktoré sú hližšie k hvdliску ohčanov**.

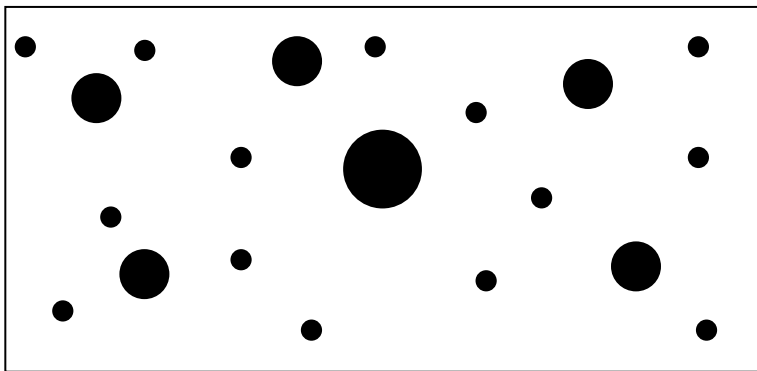
Na pracovnom liste určte vzťahy v štáte decentralizovanom na úroveň väčších územných celkov.

Na pracovnom liste určte vzťahy v krajne decentralizovanom štáte.

- Aplikujte model, ktorý vznikol na treťom pracovnom liste, na slovenskú samosprávu.
- Popíšte stav, ktorý by nastal, keby sa uplatnil model znázornený na štvrtom pracovnom liste.
- Navrhните stav, ktorý by vystihoval vašu predstavu usporiadania vzťahov na vertikále.
- Spojte všetky štyri modely a diskutujte o výslednom modeli verejnej správy na Slovensku, ktorý vznikol.

Diskutujte o karikatúrach.

Zvieracia farma (George Orwell – 1943/44)

Akú literárnu formu zvolil autor pri napísaní Zvieracej farmy?

Aký režim opisuje autor v diele?

Čo symbolizuje farma?

Aké sociálne dôsledky vyplývajú pre pána Jonesa z jeho alkoholizmu? ☺

Ako sa nazýva ideológia zavedená zvieratmi na farme?

Aké sú hlavné znaky tejto ideológie?

Ktoré zvieratá sú najsprostejšie? Hľadajte analógiu s ľuďmi.

V ktorom momente došlo k výraznému posunu ku totalite?

Kedy a akým spôsobom sa začal budovať kult osobnosti u Napoleona? Ako sa prejavoval?

Aký prostriedok používal Napoleon na umlčanie akejkoľvek diskusie?

Aké formy sociálneho tlaku môžeme na farme pozorovať?

Identifikujte hlavné postavy a ich sociálne statusy. Hľadajte analógiu s konkrétnymi historickými postavami.

„A teraz vám, druhovia, porozprávam, čo sa mi snívало predošlej noci. Ťažko ten sen opísať. Bol to sen o Zemi, z ktorej zmizol človek.“

„Veľa toho nenahovoril, ale získal si vážnosť, pretože vždy dokázal presadiť svoje.“

„Vynikajúci rečník ... aj čierneho by presvedčil, že je biely.“

„Oveľa živší ako Napoleon, výrečnejší a nápaditejší, ale nevynikal pevným charakterom.“

„Najstarší a najmrzutejší obyvateľ farmy. Veľa nenahovoril, no keď sa ozval, obyčajne brýzgol cynickú poznámku.“

„Tvrdil, že vie o tajomnej krajine zvanej Lízanková vysočina, kam sa dostanú po smrti všetky zvieratá.“

„Mali síce veľké ťažkosti so samostatným myslením, ale keď už raz uznali prasatá za svojich učiteľov, prijímali všetko, čo im tie povedali, a v jednoduchom podaní to šírili ďalej medzi ostatné zvieratá.“

Ktoré z hesiel siedmich prikázaní zmenili a ako? Čoho dôsledkom boli tieto zmeny?

1. Každý, kto chodí na dvoch nohách, je nepriateľ.
2. Každý, kto chodí na štyroch nohách alebo má krídla, je priateľ.
3. Nijaké zviera sa nikdy nebude obliekať.
4. Nijaké zviera nebude spať v posteli.
5. Nijaké zviera nebude piť alkohol.
6. Nijaké zviera nezabije iné zviera.
7. Všetky zvieratá sú si rovné.

„Hneď po žatve Cinta a Ďuska priviedli na svet potomstvo, vrhli dokopy deväť mocných šteniatok. Len čo psíčence odstavili, vzal ich k sebe Napoleon, vraj si berie zodpovednosť za ich výchovu.“ **Čo sa s nimi stalo?**

„Záhada okolo mlieka sa čoskoro vysvetlila. Každý deň sa primiešavalo do pomyjy pre prasatá. ..."Druhovia!" zvolal. "Nemyslíte si, dúfam, že my prasatá konáme z nejakých sebeckých pohnútok?! Mnohé z nás vôbec nemajú rady mlieko a jablká. Ja sám ich neznášam. Musíme ich však jesť zo zdravotných dôvodov. My prasatá duševne pracujeme. Celá správa a organizácia tejto farmy leží na našich pleciah. Dňom a nocou sa staráme o váš blahobyt. To, že jeme jablká a pijeme mlieko, je vlastne vo vašom záujme.“ **Aký jav je opísaný v texte?**

„Na sklonku leta sa takmer po celom grófstve rozchýrili správy o tom, čo sa udialo na Zvieracej farme. Snehuliak s Napoleonom každý deň vysielali krdle holubov s úlohou zamiešať sa medzi zvieratá susedných fariem, propagovať revolúciu a naučiť ich pieseň Zvery Anglicka.“ **Čo vám to pripomína?**

„Majitelia dvoch príľahlých fariem rozchyrovali, že zvieratá na Panskej farme (volali ju tak stále, nikdy neprijali názov Zvieracia farma) sa medzi sebou len bijú a príšerne hladujú. No keď uplynul istý čas a zvieratá tam očividne nepomreli od hladu, Frederick a Pilkington zmenili pesničku a začali rozprávať o úžasných hanebnostiach, ktoré vraj prevládajú na Zvieracej farme. Povrávalo sa, že zvieratá sa dali na kanibalizmus,...“ **Nepredbehli dobu?**

„A pokiaľ ide o Bitku pri kravíne, som presvedčený, že príde čas, keď sa zistí, že Snehuliakova úloha v nej sa zveličovala.“ **Nepredbehli dobu?**

„Z jari sa zrazu zistilo čosi neslýchané. Snehuliak v noci potajomky navštevuje farmu! Zvieratá to tak rozrušilo, že takmer nemohli spať. Povrávalo sa, že každú noc sa sem prikradne pod rúškom tmy a pácha kadejaké zlo.

Kradne obilie, prevracia šechtáre, rozbíja vajcia, podupáva sadenice, ohlodáva kôru zo stromov.“ **Žeby pásavky?**

„Dvanásť hlasov burácalo hnevom - jeden ako druhý. Teraz už bolo jasné, čo sa to dialo s tvármi prasiat. Zvieratá vonku hľadali z prasaťa na človeka. z človeka na prasa a opäť z prasaťa na človeka; nedalo sa však už rozoznať, kto je kto.“ **A čo záver?**

17. november

Identifikujte príčiny revolúcie a definujte podstatu revolúcie zo sociálneho, ekonomického, politického a právneho aspektu. (pomôžte si textom ústavy)

Vedúcou silou v spoločnosti i v štáte je predvoj robotníckej triedy, Komunistická strana Československa, dobrovoľný bojový zväzok najaktívnejších a najuvedomelejších občanov z radov robotníkov, roľníkov a inteligencie.

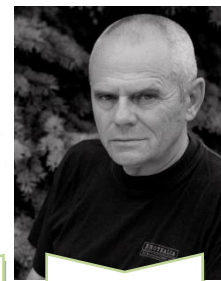
Socialistická hospodárska sústava, v ktorej sú výrobné prostriedky zospoločenšené a celé národné hospodárstvo je plánovite riadené, zabezpečuje pri uvedomelej spolupráci všetkých občanov mohutný rozvoj výroby a ustavičný vzostup životnej úrovne pracujúcich.

V spoločnosti pracujúcich, v ktorej je odstránené vykorisťovanie človeka človekom, sú rozvoj a záujmy každého jej príslušníka v súlade s rozvojom a záujmami celej spoločnosti. Práva, slobody a povinnosti občanov slúžia teda slobodnému, všestrannému rozvoju a uplatneniu osobnosti občanov a zároveň upevneniu a rozvoju socialistickej spoločnosti; s jej rozvojom sa ďalej rozširujú a prehlbujú.

„Novembrová revolúcia v Československu bola revolúciou morálnej vízie slobody, ľudských práv a ľudskej dôstojnosti. Spolu sa premiešala ľútosť nad zbitými študentmi, hanba za dlhý živo v lži, odpor k nehybnej existencii štátu, ktorý zabil svojou podpriemernou existenciou akúkoľvek zámienku pre vlastenectvo, hnus z pretvárk, ktorou bol zasiahnutý každý občan, pokorenie za pomalé pokrýkavanie za západnými susedmi, prebudená túžba povedať, čo si myslím.“

Milan Šimečka

Osobnosti revolúcie. Ako s nimi súvisí výrok, že „revolúcia požiera svoje deti“?

Medzinárodné súvislosti
ZSSR
Poľsko
NDR

Politický vývoj

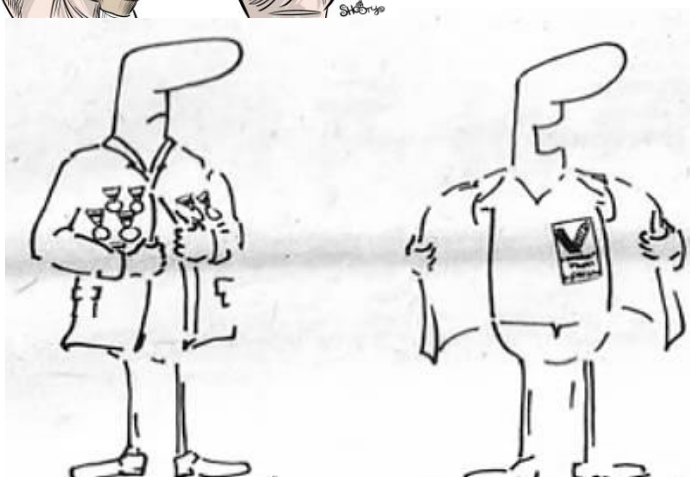
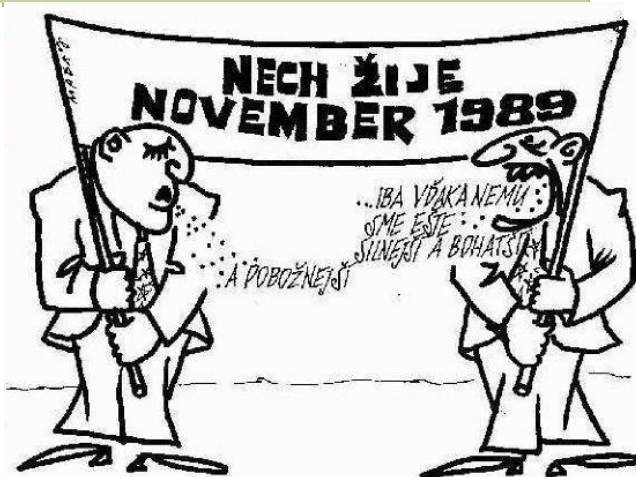
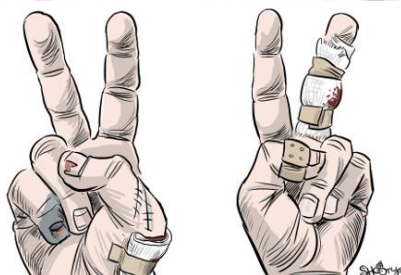

Analyzujte text:

*Je jaro, větry vanou od jihu do cely,
sbohem či nashledanou, obecné veselí,
[: jsou stromy plné mízy a někdo jiný sklízí
to, co jsme zaseli, to, co jsme zaseli. :]*

*Ačkoli dozvonilo poslední zvonění,
přec v duši temno zbylo a v srdci vězení,
[: po vinných ani slechu, a jiným ku prospěchu
jsou naši ranění, jsou naši ranění. :]*

*Je jaro, ledy plovou s narkózou do žíly
a s maskou sametovou jde ústup zdvořilý
[: a na mohyle něhy mráz uhrabává sněhy,
jež zimu přežily, jež zimu přežily. :]*

Nevyriešené problémy

Revolúcia a konšpiračné teórie

Pplk. Chovanec: „mŕtvola – šírenie poplašnej správy Uhl,- Uhl je pod hľedkou.“

Poznáte pesničky
revolúcie?

Ivan Hoffman
“Slúbili sme si lásku”

Tublatanka
“Pravda Vítazi”

Robo Grigorov
“Pocta Majakovskému”

Karel Kryl
“Anděl”

Marta Kubišová
“Modlitba pro Martu”

Jaroslav Hutka
“Stůj břízo zelená”

Analyzujte texty:

„Ak by sa môj dobrý priateľ Václav Havel mal nejakým zázrakom stať generálnym tajomníkom Ústredného výboru Komunistickej strany, okamžite by som sa stal jeho najtvrdším oponentom.“

Václav Benda

„Žiadna chyba by nemohla byť väčšia ako... nepochopenie toho, čím sú totalitárne systémy v konečnom dôsledku: vypuklým zrkadlom celej modernej civilizácie a krutou, možno konečnou výzvou na nové globálne usporiadanie seaporozumenia tejto civilizácie... Vôbec nie je také dôležité, či kvôli bydlisku konfrontujeme manažéra zo Západu alebo byrokrata z Východu“.

Václav Havel

Politické strany

Zopakujte si:

Čo sú politické strany?

Na čo slúžia?

Kedy a prečo vznikajú?

Aký majú význam?

Charakterizujte politické strany v rôznych krajinách (USA, VB, Česko, Maďarsko, Rusko,...)

Analyzujte „rodokmeň slovenských politických strán“

Prečítajte si jednotlivé programy a priradte ich k politickým stranám.

Vytvorte svoju politickú stranu. Vymyslite jej meno, vytvorte program a na základe analýzy zákona určite ďalší postup pri jej zakladaní.

Vyberte 5 prezidentských kandidátov a vytvorte predvolebné slogany. Následne ich odprezentujte a ostatní spolužiaci budú hádať, ktorého kandidáta by mohli reprezentovať.

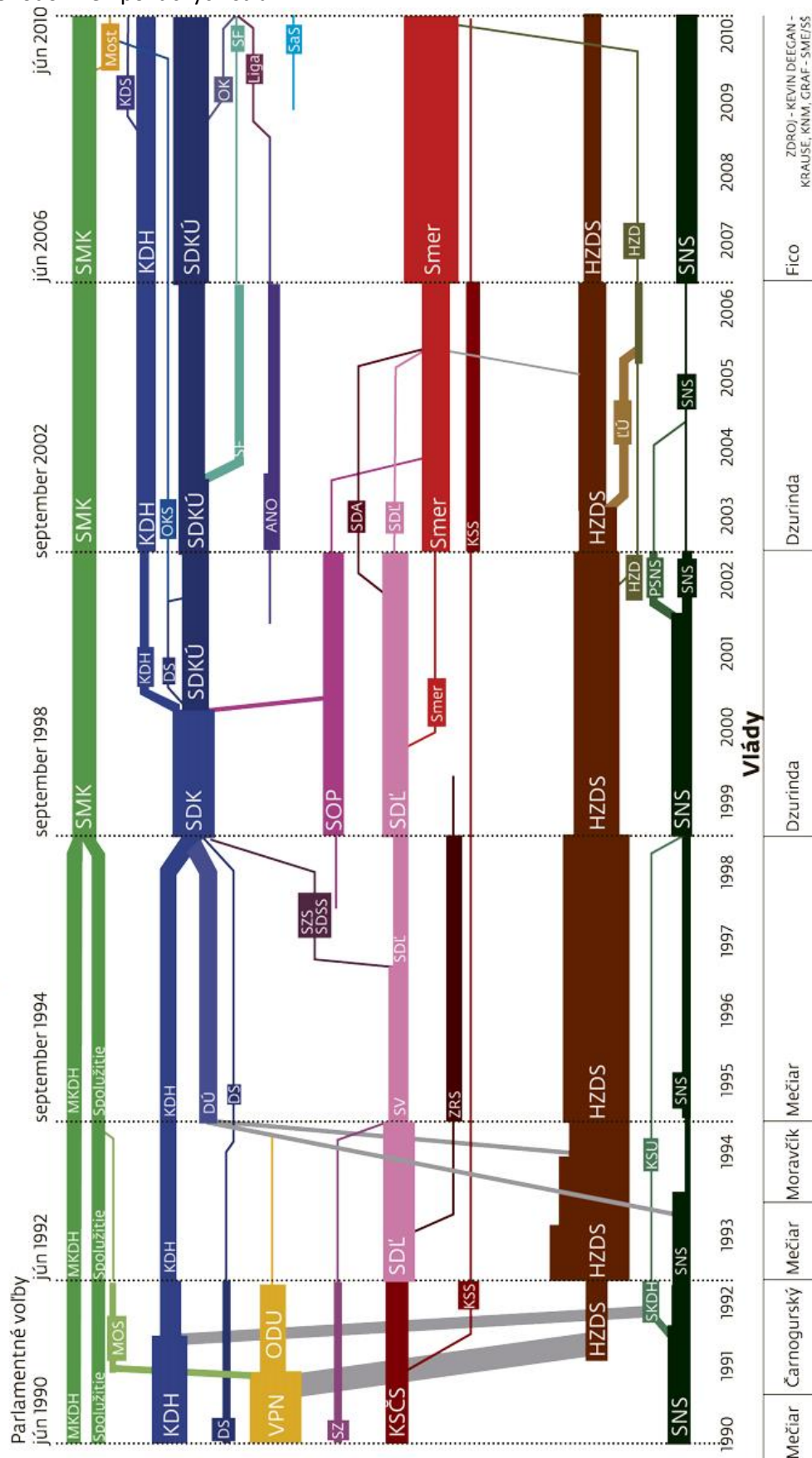
Ste prezidentský kandidát. Vytvorte krátky prejav (cca 2-3 minúty), v ktorom predstavíte svoju víziu Slovenska, pričom v nej implicitne použijete pravicové alebo ľavicové a liberálne alebo konzervatívne názory. K dispozícii budete mať „argumentačné fauly“, ktoré vo svojom prejave použijete. Ostatní spolužiaci budú určovať vaše politické zameranie aj identifikovať argumentačné fauly.

'While they fight we lose'

Zdroj: <https://www.sme.sk/c/6125418/rodokmen-slovenskych-politickych-stran.html>

Rodokmeň slovenských politických strán

ZDROJ - KEVIN DEEGAN -
KRAUSE, KNM, GRAF - SME/SŠ

Fico

Dzurinda

da

ar

ravčík

ečiar

Mečiar

Vytvorte analogický rodokmeň politických strán 2010 - 2020

Ideológie I.

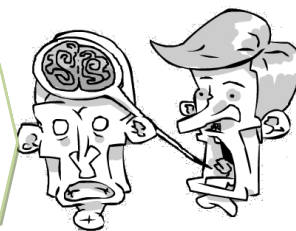
Zopakujte si:

Čo je ideológia?

Na čo slúži?

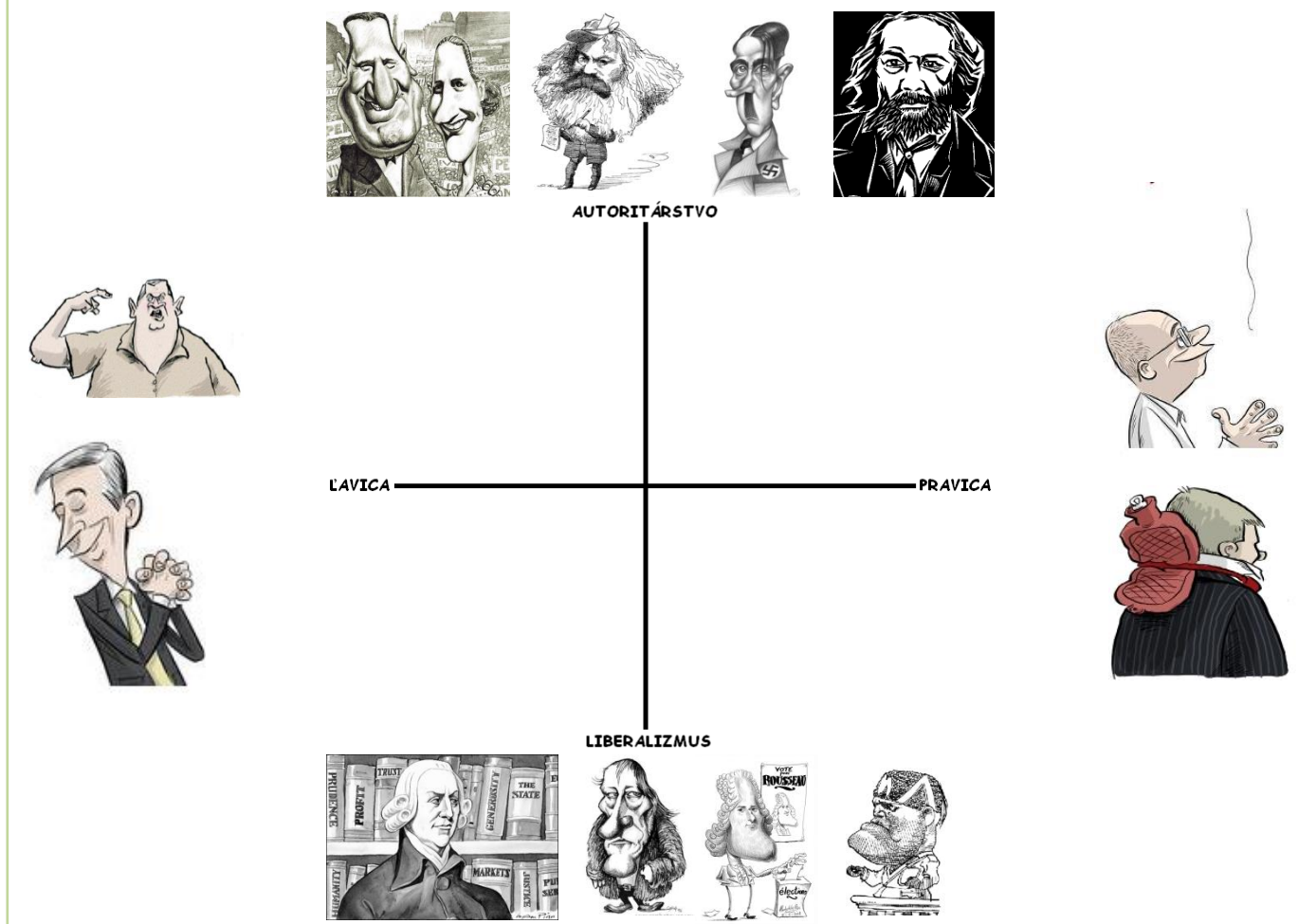
Kedy a prečo vzniká?

Aký má význam?

Priradte ideológie k tváram a zaradte ich

tretia cesta-komunizmus-nacizmus-liberalizmus-nacionalizmus-anarchizmus-konzervativizmus-socializmus-fašizmus

Identifikujte podľa problémov jednotlivé ideológie a diskutujte

- ťažko stanoviť hranice toho, čo je nutné alebo prílišné obmedzenie slobody jednotlivca zo strany spoločnosti alebo štátu. Kontroverzné sú najmä otázky interrupcie, užívania drog, alkoholu, šírenia pornografie, eutanázie...
- otázka čo uchovať, ako ďaleko do minulosti ísť pri obrane hodnôt. Ktoré náboženstvo, prečo nie napríklad bohov starých Slovanov?
- čo je to národ, kto do neho patrí? V angličtine národ a štát ako synonymá, v slovenčine "národovec" a "nacionalista", v angličtine skôr "patriot" a "nacionalista".
- novodobé dejiny potvrdzujú, že ekonomický a spoločenský rozvoj je zvyčajne spojený s posilňovaním úlohy štátu a nie naopak. odmietajú aj štandardné spôsoby a prostriedky vyvíjania politického tlaku, ako sú politické strany a voľby. To ich núti spoliehať sa na živelnosť mäs alebo na násilie. nemajú jasnú spoločnú ideológiu, veľký rozdiel je napríklad v charaktere zamýšľanej spoločnosti.
- kľúčové koncepty "blahobyť" a "rovnosť" sa môžu inak posudzovať ak je dôraz kladený na distribúciu blahobytu, alebo ak je komunálna črta ľudských vzťahov prepojená s konceptom tvorivosti, čo môže viesť k dôrazu na produkciu ako determinant distribúcie. Podobne sa dá v rámci tejto ideológie kľúčový koncept rovnosti chápať ako rovnosť príležitostí, ale aj ako rovnostárstvo.

Ideologie II - George Orwell – 1984

Napište svoj názor na film. Čo vás zaujalo?

Aký je light motiv filmu?

Aké sociálne fenomény môžeme sledovať vo filme?

Čo je newspeak?

Aké právny a politický rozmer môžeme vo filme sledovať?

Hľadajte Emanuela Goldsteina v totalitných ideológiách.

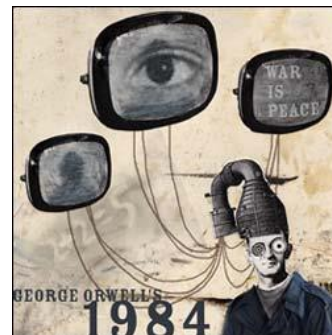
Zhodnoťte ostatné stránky filmu, ako sú atmosféra, výtvarné spracovanie,...

Aké hospodárstvo bolo v Oceánii? (pomôžte si úryvkom z textu)

„Chtěl jsem se zeptat, jestli nemáš žiletky?“

„Ani jednu,“ odpověděl rychle Winston s pocitem provinění. „Zkoušel jsem to všude. Už vůbec nejsou.“

Pořád někdo prosil o žiletky. Ve skutečnosti měl Winston ještě dvě nepoužité, ale ty si šetřil. Žiletky byly úzký profil už celé měsíce. Ve stranických obchodech nebylo každou chvíli něco k dostání. Jednou chyběly knoflíky, potom látačky, jindy zas tkaničky do bot; teď to byly žiletky. Pokud se k nim člověk vůbec dostal, pak jenom tak, že je víceméně tajně vyšmelil na černém trhu.

Čo je to vaporizácia a kto je to neosoba?

Napadlo ho, jak je zvláštní, že může stvořit mrtvé lidi, ale živé ne. Soudruh Ogilvy, který v přítomnosti nikdy neexistoval, existoval nyní v minulosti a až se jednou zapomene na samotný akt podvrhu, bude existovat právě tak autenticky a na základě stejných důkazů jako Karel Veliký nebo Julius Caesar.

Diskutujte o dalších citátoch:

„VOJNA JE MIER, SLOBODA JE OTROCTVO, NEVEDOMOSŤ JE SILA“

„Kto ovláda prítomnosť, ovláda minulosť - kto ovláda minulosť, ovláda budúcnosť.“

„Svoboda znamená svobodne prohlásit, že dvě a dvě jsou čtyři. Jestliže toto je dáno, všechno ostatní z toho vyplýne.“

„Z hlediska Těch dole žádná historická změna nikdy neznamenalala o mnoho víc než změnu jména jejich pánů.

„Uvědomuješ si, že se vlastně ruší minulost, počínaje včerejškem?“

„Napadlo ho, že život tohoto člověka je jedno velké divadlo a že z pudu sebezáchovy si nemůže dovolit vypadnout ani na - chvíli z role.“

„ Jak uplatní člověk svou moc nad druhým, Winstone? - Tím, že ho přinutí trpět. - Poslušnost nestačí. Pokud netrpí, jak si můžeš být jistý, že podléhá tvé vůli a ne své vlastní. Moc spočívá v tom, že člověk způsobí druhému bolest a ponížení, že se lidské vědomí roztrhá na kusy a zase složí do nových tvarů, podle toho, jak si usmyslíme.“

Diskutujte (pomôžte si úryvkom z textu)

„Veľký brat“ a média

„Veľký brat“ a bezpečnosť

„Veľký brat“ a mládež

Pozorujeme ťa „Veľký brat“

„Veľký brat“ a rodina. Analógia s filozofiou

Aký zákon nás má chrániť pred „Veľkým bratom“?

Vidíme vo filme psychické dôsledky vyplývajúce z režimu?

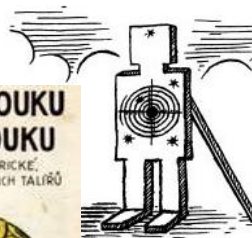
A čo táto reklama firmy Apple na nový Apple Macintosh? Prečo práve inšpirácia týmto filmom?

Zabavte sa ☺

- Nájdite na každej dvojici fotografií aspoň jeden rozdiel.
- Nájdite analógiu s filmom „1984“.
- Na základe vedomostí z dejepisu diskutujte identifikujte aktérov na fotkách a diskutujte o nich.

A sme späť v nedávnej minulosti.

ci nášho úsilia je ajní smrteľníci odat: "Áno, ale až om konci."

A sme v prítomnosti.

sloboda vs. bezpečnosť

Sloboda slova (prejavu) vs. ochrana osobnosti

Analyzujte právne normy vzťahujúce sa na slobodu slova (prejavu).

Článok 26 ústavy

1. Sloboda prejavu a právo na informácie sú zaručené.
2. Každý má právo vyjadrovať svoje názory slovom, písmom, tlačou, obrazom alebo iným spôsobom, ako aj slobodne vyhľadávať, prijímať a rozširovať idey a informácie bez ohľadu na hranice štátu. Vydávanie tlače nepodlieha povoľovaciemu konaniu. Podnikanie v odbore rozhlasu a televízie sa môže viazať na povolenie štátu. Podmienky ustanoví zákon.
3. Cenzúra sa zakazuje.
4. Slobodu prejavu a právo vyhľadávať a šíriť informácie možno obmedziť zákonom, ak ide o opatrenia v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu práv a slobôd iných, bezpečnosť štátu, verejného poriadku, ochranu verejného zdravia a mravnosti.
5. Orgány verejnej moci majú povinnosť primeraným spôsobom poskytovať informácie o svojej činnosti v štátnom jazyku. Podmienky a spôsob vykonania ustanoví zákon.

Čl.10 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

Sloboda prejavu

1. Každý má právo na slobodu prejavu. Toto právo zahŕňa slobodu zastávať názory a prijímať a rozširovať informácie alebo myšlienky bez zasahovania štátnych orgánov a bez ohľadu na hranice. Tento článok nebráni štátom, aby vyžadovali udeľovanie povolení rozhlasovým, televíznym alebo filmovým spoločnostiam.
2. Výkon týchto slobôd, pretože zahŕňa aj povinnosti aj zodpovednosť, môže podliehať takým formalitám, podmienkam obmedzeniam alebo sankciám, ktoré ustanovuje zákon a ktoré sú nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, územnej celistvosti, predchádzania nepokojom a zločinnosti, ochrany zdravia alebo morálky, ochrany povesti alebo práv iných, zabráneniu úniku dôverných informácií alebo zachovania autority a nestrannosti súdnej moci.

Má slobodu slova (prejavu) nejaké hranice? Diskutujte.

Deklarácia práv človeka a občana (1789)

Článok IV.

„Sloboda spočíva v možnosti konať to, čo neškodí inému: preto výkon prirodzených práv každého človeka má hranice tam, kde začína právo ostatných členov spoločnosti užívať svoje vlastné práva. Tieto hranice možno stanoviť len zákonom.“

Vytvorte trojčlenné skupiny. Určite, či podľa vášho názoru ide v nasledovných textoch a na fotkách o legitímnu slobodu prejavu, alebo došlo ku porušeniu práv ostatných zúčastnených, či k spáchaniu trestného činu. Pomôžte si relevantnými právnymi normami. Svoje stanovisko zdôvodnite. Následne konfrontujte svoje názory s ostatnými skupinami

Tvorím hip-hopové pesničky. V jednej pesničke, ktorú som nahral, som použil refrén známej speváčky.

Ekologické občianske združenie zorganizovalo stretnutie občanov proti výstavbe umelej vodnej nádrže. Na stretnutie došiel aj jeden novinár z regionálnych novín, ktorý stretnutie a najmä občianske združenie popísal veľmi negatívne – vraj boli pod vplyvom alkoholu, možno aj drog a pod.

Chlap v divadle plnom ľudí sa postavil a vykrikol: „Horí.“ Pri následnej panike, ktorá vznikla sa viacerí ľudia zranili.

„V plynových komorách nezomrel ani jeden Žid. Sú to len lži, lži a ešte raz lži.“

„Holokaust si vymysleli Židia, aby docielili to, nech si pred nimi kľakneme na kolená.“

Biskup Richard Williamson

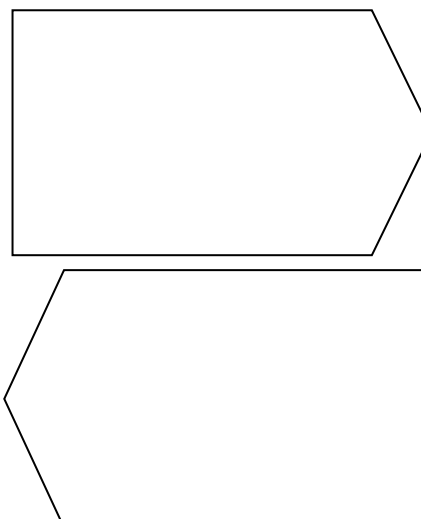
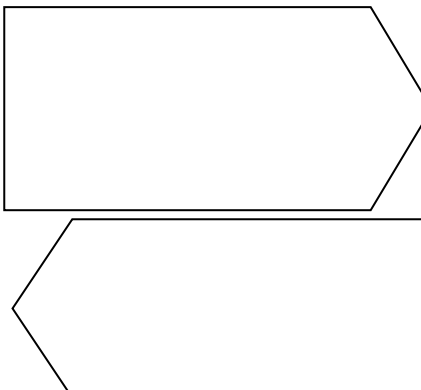
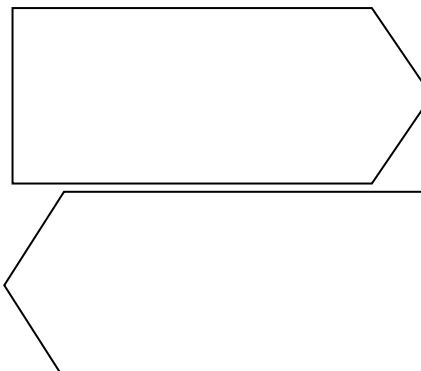
Bývalý francúzsky prezident Mitterand mal rakovinu a túto skutočnosť dlhé roky tajil. Napokon sa novinárom podarilo túto informáciu zistiť. Úrad prezidenta chcel zverejneniu tejto informácie zabrániť, pričom argumentoval aj tým, že ide o informáciu dotýkajúcu sa intímnej sféry osobnosti prezidenta. Médiá sa domnievali, že verejnosť má právo poznať zdravotný stav prezidenta, a informáciu zverejnili.

List právnikov z Penty

Vážená pani

dovoľujeme si Vám oznámiť, že sa na nás obrátili naši klienti – pán Mgr. Jaroslav Haščák, narodený ...., 811 04 Bratislava, štátny občan Slovenskej republiky, a pán Ing. Zoltán Varga, narodený..., 851 01 Bratislava, štátny občan Slovenskej republiky - a poverili nás zastupovaním v nižšie uvedenej veci. Dňa 8. 1. 2012 sme boli informovaní, že na Vašej webovej stránke, resp. webovom sídle „anet24.com“ boli zverejnené dokumenty týkajúce sa tzv. kauzy "Gorila", ktoré podľa nepodložených tvrdení obsahujú prepisy údajného odpočúvania našich klientov. Na uvedenom webovom sídle sme identifikovali nasledujúce komunikačné spojenia (linky), obsahujúce nižšie popísaný právne nedovolený obsah (ďalej len „obsah“):

Tento právne nedovolený obsah je na Vami spravovanom webovom sídle pod uvedenými adresami naďalej umiestnený a teda rozširovaný. Týmto Vás vyzývame, aby ste bez zbytočného odkladu odstránili, zabezpečili odstránenie a/alebo zamedzil prístup k predmetnému obsahu z Vašich webových stránok (webového sídla).

Reklama v politike a v médiách, právo v reklame

„Boh vie, že v deň keď plody zo stromu uprostred záhrady zjete, otvoria sa vám oči a budete ako Boh poznať dobré i zlé.“

Čo hovorí zákon 308/2000 o vysielaní a retransmisii novelizovaný 23.9.2009

§ 39a

Umiestňovanie produktov

- (1) Umiestňovanie produktov je zvuková, obrazová alebo zvukovo-obrazová informácia o tovare, službe alebo ochrannej známke, zaradená do programu za odplatu alebo inú podobnú protihodnotu.
- (3) Umiestňovanie produktov je povolené v prípade bezodplatného poskytnutia určitého tovaru alebo služby, najmä rekvizity alebo ceny v súťaži. Týmto nie sú dotknuté podmienky ustanovené v odseku 5.
- (4) Iné ako bezodplatné umiestňovanie produktov podľa odseku 3 je povolené v kinematografických dielach, filmoch, seriáloch, v športových programoch a zábavných programoch.
- (5) Umiestňovanie produktov podľa odsekov 3 a 4 je povolené v programoch, ktoré spĺňajú tieto požiadavky:
  - a) ich obsah ani zaradenie do programovej služby nie sú ovplyvnené takým spôsobom, ktorý by mal dosah na redakčnú zodpovednosť alebo redakčnú nezávislosť vysielateľa alebo poskytovateľa audiovizuálnej mediálnej služby na požiadanie,
  - b) priamo nepodporujú nákup, predaj alebo prenájom tovaru alebo služieb, najmä osobitnými odkazmi na tieto tovary alebo služby,
  - c) neprisúfajú neprímeranú dôležitosť príslušnému tovaru alebo službe,
  - d) verejnosť je zreteľne informovaná o existencii umiestňovania produktov označením na začiatku a na konci programu, ako aj pri pokračovaní programu po prerušení mediálnou komerčnou komunikáciou. To sa nevzťahuje na program, ktorého výroba nebola objednaná alebo ktorý nebol vyrobený vysielateľom alebo poskytovateľom audiovizuálnej mediálnej služby na požiadanie, ktorý tento program vysiela alebo poskytuje.
- (6) Umiestňovanie produktov v programoch pre vekovú skupinu maloletých do 12 rokov (36) sa zakazuje.
- (7) Umiestňovanie produktov je v spojitosti s fyzickou osobou alebo právnickou osobou, ktorej hlavnou činnosťou je výroba alebo predaj cigariet alebo iných tabakových výrobkov, zakázané.

Spomínate si na najlepšieho a jediného priateľa stroskotanca ☺?

Rozmýšľajte, v ktorých filmoch bol product placement použitý, v názvoch ktorých filmov bol použitý a v ktorom filme sa vyskytol ako predmet filmu.

Pozrite si rôzne ukážky product placement a diskutujte pre a proti jeho používaniu vo filme.

Poznáte obrátený product placement?

V akom seriáli sa objavila?

V ktorom filme bola založená sieť?

Stávajú sa aj politici nositeľmi product placement?

A čo politická reklama?

Podľa ust. § 32 ods. 10 zákona č. 308/2000 Z. z.:

„Politická reklama na účely tohto zákona je verejné oznámenie určené na

- a) podporu politickej strany, politického hnutia, člena strany alebo člena hnutia alebo kandidáta, prípadne v ich prospech pri volebnej kampani alebo pri referendumnej kampani,
- b) popularizáciu názvu, značky alebo hesiel politickej strany, politického hnutia alebo kandidáta.

Ide na obrázku vpravo o politickú reklamu?

Diskutujte pre a proti.

V rámci politickej reklamy sa v USA začal klásť dôležitý význam na image. **Čo image v politike označuje?**

Reagan si vybudol image príjemného, ale nústupného. Clinton sa kryštalizoval ako vitálny a radikálny.

Dvoma prívlastkami vyjadrite, aký image si snažia vybudovať predsedovia parlamentných politických strán na Slovensku.

V politickej reklame sa začalo útočiť na emocionalitu

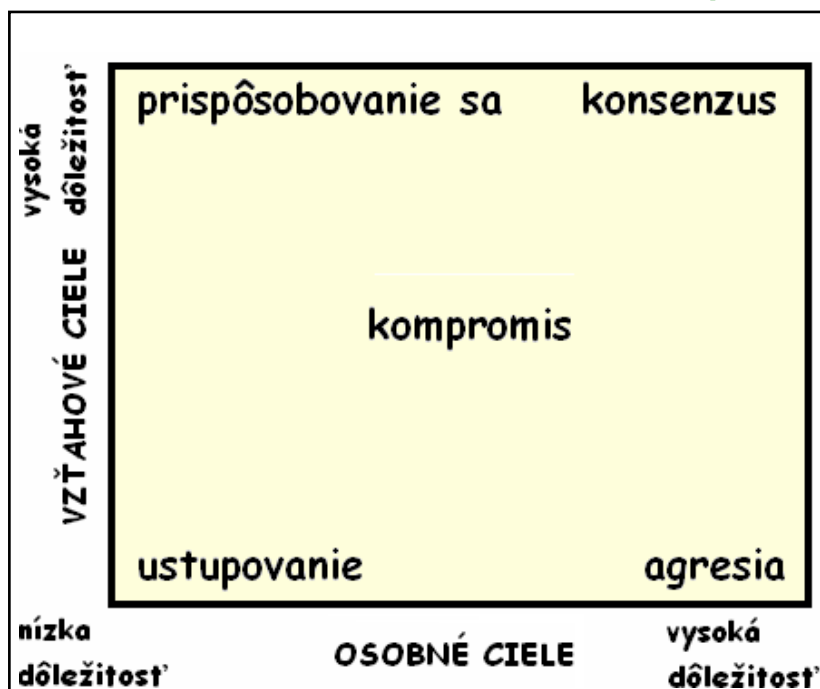

Napište krátky volebný slogan na vašu fiktívnu stranu. Jeden bude orientovaný na emocionalitu, druhý na odbornosť.

[illegible]

Konflikt

Motiváciu ku hre dilema väzňa môžeme stvárniť pomocou scénok. Klasický motív je z väzenského prostredia. Na scéne máme dve samostatné cely (môžu byť stoličky – A, A). V každej cele sedí jeden väzeň. (Albert – A a Boris – B) Prichádza vyšetrovateľ (V) a ide k cele A, kde sedí Albert

V: Takže Albert, tentokrát sme vás dostali. Z vylúpenia tej banky sa nevyvlečiete. . .

A: Ale kdeže. Máte snáď nejaké dôkazy? Nemáte. Budete nás musieť pustiť.

V: To si nejak veríš. Samozrejme, že máme. Tak predovšetkým pri tej naháňačke, keď ste sa nám pokúšali ujsť, ste porušili minimálne desať zákonov. Alebo si myslíš, že je dovolené len tak rúbať pouličné osvetlenie? A to nehovorím o vulgárnych gestách smerom k príslušníkom polície.

A: Nesnažte sa blafovať. To sú všetko len drobné priestupky. Na tú banku žiadne dôkazy nemáte. Za tieto priestupky nás môžete odsúdiť maximálne na pár mesiacov.

V: No nemysli si, aspoň rok pre každého z toho poskladáme. A tie dôkazy na tú banku určite nájdeme a odsedíte si to poriadne. Ale pozri sa, mám pre teba návrh.

A: Ale, ale, to znie nejak podozrivo.

V: Počúvaj, ušetrilo by mi prácu, keby som nemusel pátrať, ale mohli rovno niekoho odsúdiť. Potrebujem vykazovať úspešnosť vyšetrovania, však to poznáš. Takže mám pre teba ponuku. Ty udáš Borisa, my ho odsúdime a ty pôjdeš slobodný domov. Je to na tebe. Buď môžeš ísť rovno zajtra domov alebo tu budeš trčať minimálne rok.

Vyšetrovateľ odchádza, vzdychne si, a po chvíli ide do cely B, kde vedie analogický dialóg s Borisom, ale len potichu na pozadí, medzitým pokračuje Albert nahlas v monológ.

A: No to je lišiak. Stavím sa, že teraz ide do cely Borisa a dáva mu úplne rovnakú ponuku. A tiež sa stavím, že nás dobre prizrú, aby sme sa Borisom ani na chvíľu nestretli.

Takže ako sme vlastne na tom?. Buď budem zatĺkať a zostanem tu trčať tak rok. Alebo Borisa zradím, pôjdem domov a on si to odsedí. No však dobre mu tak, však je to poriadny lump. No dobre, ale čo ak ma Boris zradí?. Pokiaľ budem zatĺkať, tak sa mne vyblázni a pôjdem sedieť na 20 rokov a on si bude užívať. No a ak sa zradíme navzájom, pôjdeme obaja sedieť na 5 rokov. Tak čo teraz? To je teda poriadne dilemma.

Každý hráč volí medzi dvoma akciami: spoluprácou alebo zradou môjho spoluväzňa. Hráči volia svoju akciu nezávisle na sebe a na základe svojich rozhodnutí sú obodovaní podľa nasledovnej tabuľky:

	ON spolupráca	ON zrada
JA spolupráca	3 / 3	0 / 5
JA zrada	5 / 0	1 / 1

	PROTIHRÁČI																			
JA	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
body																				
celkom:																				

Jednota a rozmanitosť kultúr

Príbeh človeka

Jozef si chcel prelustrovať svoju rodinu. Dozvedel sa, že na stránke ÚPN môže nájsť zoznam arizátorov. Vtedy si spomenul na film Obchod na korze.

V čom spočíva tragédia stolára Tóna Brtku a aj viacerých Slovákov? Pozrite si ukážku a hľadajte odpoveď. Myslíte, že Slovensko prešlo sebareflexiou v tejto otázke?

1) Prečítajte nasledovné texty o „segragačných múroch“ a diskutujte.

„Som presvedčená, že výstavba fyzických bariér predstavuje porušenie hodnôt, na ktorých je založená Európska únia, najmä pokiaľ ide o rešpektovanie ľudskej dôstojnosti a ľudských práv vrátane tých, ktoré prináležia menšinám... Únia bola vždy oddaná bojovať proti všetkým formám rasizmu a xenofóbie.“

Eurokomisárka Androulla Vassiliou v liste adresovanom primátorovi Košíc Richardovi Rašimu

„Ludia z Luníka VIII, keď si myslia, že tak ochrania svoj majetok, prosím, nech sa páči. Z Luníka IX sa na to nikto nestažuje.“

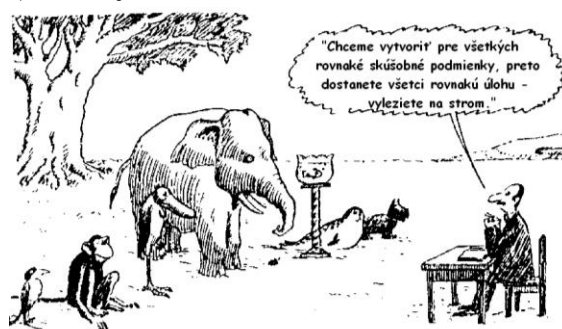
starosta košickej mestskej časti Luník IX Dionýz Slepčík

„V žiadnom prípade nejde o protirómsky ani segregančný múr. Mestská časť touto drobnou stavbou riešila dva problémy – prvým bol nedostatok parkovacích miest a druhou je bezpečnosť a ochrana majetku obyvateľov Luníka VIII, lebo mali veľa sťažností obyvateľov na vykrádanie áut.“

Starosta košickej mestskej časti Západ Rudolf Bauer

2) Diskutujte o karikatúrach.

3) Pokúste sa identifikovať problémy rómskej komunity a následne naformulovať návrhy riešení.

[illegible]

Sociálna komunikácia

Príbeh človeka

„Ty hnusný Jágo, dokedy mi tu budeš kuvikať?
Takto nadával Jozef susedovi. Viete, čo tým chcel povedať? Poznáte pojmy „othellova chyba“. Poznáte príbeh o Othellovi a Jágovi?

Komunikácia má však aj iné úskalia. Pozrite si nasledovnú reklamu. Viete, ako sa volá tento jav?

Časť študentov odíde za dvere a po jednom vás budeme volať. Prichádzajúcemu bude prerozprávajú krátky príbeh. Vašou úlohou je čo najpresnejšie si ho zapamätať a čo najpresnejšie ho prerozprávať ďalšiemu kolegovi. Prvému príbeh prečítam ja :D. Publikum má za úlohu dôsledne sledovať k akým zmenám dochádza v priebehu hry. Keď sa všetci prestriedajú, publikum porozpráva svoje postrehy. Reflektuje ľudová slovesnosť tento jav?

1) Pretransformujte daný text do „newspeaku“, pseudod odborného jazyka a vytvorte odcudzujúci i schvaľujúci komentár a použite rozdielnú gramatiku.

Počas holokaustu bolo vyvraždených 6 000 000 Židov. Bez ohľadu na vek či pohlavie boli všetci najskôr zbavení občianskych a neskôr i ľudských práv, keď boli násilne deportovaní, splynovaní a napokon spálení v krematóriách.

2) Čo je to Pinokiov efekt?

Komunikácia v organizácii – základ komunikácie v štáte

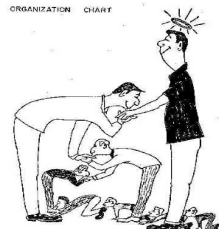

Príbeh človeka

Jozef má rad umenie.

Pomôžte mu interpretovať obraz a analyzovať karikatúru. Zároveň mu pomôžte identifikovať základnú myšlienku literárnych textov a nájsť ich autorov.

Všichni úředníci jsou podrážděni, i když se zdají klidní. Tím ovšem zvlášť trpí právě ti advokátkové. Jedině správné je smířit se s danými poměry. I kdyby bylo možné zlepšit jednotlivosti – to však je nesmyslná pověra –, dosáhlo by se nanejvýš něčeho pro případy budoucí, sobě samému by však člověk nesmírně uškodil, neboť by vzbudil zvláštní pozornost vždy pomstychtivého úřednictva. Jen nevzbudit pozornost!

1) *Prečítajte si príbeh a určite, čo bolo dôvodom tejto katastrofy. Ako by sa jej dalo zabrániť?*

Melburn McBroom bol dominantným šéfom s povahou, ktorá naháňala hrôzu všetkým jeho podriadeným. Keby pán McBroom pracoval v kancelárii či továrni, jeho charakter by pravdepodobne nespôsobil žiadne vážnejšie problémy. Ale Melburn McBroom bol vrchným pilotom. Jedného dňa v roku 1978 sa McBroomovo lietadlo blížilo k Portlandu v Oregone, keď si posádka všimla poruchy pristávacieho zariadenia. Zatiaľ čo sa mechanik pokúšal poruchu odstrániť, McBroom sa snažil získať čas a krúžil s lietadlom vo veľkej výške nad pristávacou dráhou.

McBroom bol opravou prístávacieho mechanizmu priamo posadnutý. Nevšimol si teda, že sa obsah palivových nádrží lietadla pomaly blížila nule. Avšak jeho kolegovia sa tak obávali McBroomova hnevu, že mlčali i tvárou v tvár blížiacej sa katastrofe. Lietadlo sa zrútilo a v jeho troskách zahynulo desať ľudí.

2) *Odpovedzte na nasledovné otázky:*

Čo bolo dôvodom tejto katastrofy?

Ako by sa jej dalo zabrániť?

Len dva dni pred nehodou raketoplánu Columbia bezpečnostný inžinier amerického Národného úradu pre letectvo a vesmír (NASA) e-mailom varoval pred rizikami "katastrofických" zlyhaní pri návrate do atmosféry. V elektronickej pošte, ktorú zverejnila NASA, inžinier poukázal na možnosť, že extrémne teploty pri návrate na Zem môžu spôsobiť puknutie pneumatík vo vnútri raketoplánu.

Autorom varovného e-mailu bol inžinier Robert H. Daugherty, ktorý reagoval na dotaz z houstonského Johnsonovho vesmírneho centra. Daugherty pozoruhodne prenikavým jazykom varoval kolegov, že poškodenie krehkých tepelnoizolačných kachličiek v oblasti krytov hlavných (zadných) podvozkov môže spôsobiť puknutie jedného alebo viacerých pneumatík, čo by mohlo skončiť katastrofickými zlyhaniami.

3) Čo by ste zmenili, aby sa zlepšila kultúra organizácie?

"Vari nemôžete preradiť blázna k pozemnej službe?"

"Ale áno. Práve, že musím. Existuje predpis, podľa ktorého musím preradiť každého, kto je blázon."

"Tak prečo nepreradiťe mňa? Ja som predsa blázon. Spýtajte sa Clevingera."

"Clevingera? A kde je Clevinger? Nájdite mi ho a ja sa ho spýtam."

"Tak sa spýtajte, koho chcete. Všetci vám povedia, aký som blázon."

"Oni sú blázni."

"Tak prečo ich nepreradíte?"

"A prečo ma o to nepožiadajú?"

"Pretože sú blázni, to je predsa jasné."

"Pravdaže sú blázni," zopakoval doktor Dneeka.

"Ved' vám to predsa hovorím, či nie? A predsa by ste nenechali bláznov rozhodovať o tom, či ste blázon, alebo nie, nemám pravdu?"

Yossarian sa naňho vážne pozrel a skúsil to z iného konca. "Je Orr blázon?"

"Pravdaže je, " prisvedčil doktor Daneeka.

"Môžete ho preradiť?"

"Pravdaže môžem. Ale najprv ma musí o to požiadať. To je predpis."

"Tak prečo vás o to nepožiadala?"

"Pretože je blázon," vysvetľoval doktor Daneeka.

"Musí byť blazon, keď doteraz neprestal s bojovými letmi, hoci toľkokrát vyviazol len o vlások. Pravdaže, môžem Orra preradiť. Ale najprv musí o to požiadať."

"To je vsetko, čo musí urobiť, aby ho preradili?"

"Všetko. Stačí o to požiadať."

"A potom ho už preradíte?" spýtal sa Yossarian.

"Nie. To nemôžem urobiť."

"Chcete povedať, že je v tom nejaký háčik?"

"Pravdaže je v tom háčik," prisvedčil doktor Daneeka. "Hlava XXII. Každý, kto sa chce vyhnúť bojovému nasadeniu, nie je ozajstný blázon."

Demokracia – ...alebo ako volebný systém ovplyvní výsledok

[illegible]

Príbeh človeka

Jozef je rozčarovaný. Počul, že je u nás demokracia, ale nie je si istý, ale niekedy má dojem, že to je s tou demokraciou podobné ako Columbovou ženou.

Pomôžte mu definovať, čo tá demokracia vlastne je. Pomôžte si nasledovnými výrokmí.

„Demokracia je vláda ľudu, prostredníctvom ľudu a pre ľud“.

Abraham Lincoln

„Demokracia nesmie ísť tak ďaleko, aby sa v rodine hlasovalo, kto je otec.“

Willy Brandt

„Demokracia je, keď dvaja vlci a jedno jahňa hlasujú, čo bude na večeru.“

Sloboda je, keď dobre ozbrojené jahňa odmieta hlasovať.“

Benjamin Franklin

Hovorí sa, že demokracia je najhorší spôsob vlády, s výnimkou všetkých ostatných, ktoré sme vyskúšali.

Winston Churchill

- 1) Zahrajme sa.

Zvoľte si jedného zástupcu, ktorý bude vo vašom mene vybavovať všetky náležitosti ohľadom stužkovej. Následne poďte všetci rozhodovať o to, ktorú tortu si dáte na stužkovej.

V tabuľke 1 máte rôzne torty, ktoré si môžete vybrať. Do tabuľky 2 napíšte mená všetkých žiakov a torty v poradí podľa v závislosti od vašich preferencií.

tabul'ka 1

<i>Čokoládová</i>	<i>A</i>
<i>Banánová</i>	<i>B</i>
<i>Orechová</i>	<i>C</i>
<i>Tvarohová</i>	<i>D</i>

tabul'ka 2

[illegible]

Volebný výber by mal byť spravodlivý a mal by zohľadňovať spoločný záujem. Ktorá torta by bola na stužkovej, keby sme použili:

- *pluralitné pravidlo (každý odovzdá hlas jednému záujemcovi. Ten, kto získa najviac hlasov, víťazi),*
- *dvojkoľový systém hlasovania (V prvom kole každý z voličov odovzdá hlas jednému kandidátovi. Ak niektorý kandidát získa nadpolovičnú väčšinu hlasov, tak je víťazom volieb. Inak do druhého kola postupujú dvaja kandidáti s najväčším počtom hlasov. V druhom kole voliči opäť odovzdajú hlas jednému z dvoch postupujúcich kandidátov. Vyhráva kandidát s väčším počtom hlasov),*
- *viackolový systém hlasovania – Hareov systém (v každom kole voliči dávajú hlas jednému kandidátovi a po sčítaní hlasov z volieb vypadne kandidát, ktorý získal v danom kole najmenší počet hlasov. Víťazom volieb je kandidát, ktorý ostane ako posledný),*

Ktorý z týchto systémov je podľa vášho názoru najlepší? Svoje tvrdenie zdôvodnite.

- 2) *Analyzujcie text*

„Štátne zriadenie, ktoré máme, nemusí nič závidieť zákonom suseda. Namiesto toho, aby sme závideli iným, slúžime im za vzor a môžu nás napodobňovať. Toto zriadenie sa volá demokracia, vláda ľudu, lebo štát spravujú viacerí, nie pár jednotlivcov. Podľa zákonov majú všetci občania rovnaké práva, keď ide o súkromné záujmy, a pokiaľ ide o veci spoločného záujmu, pri výbere do verejných úradov má každý prednosť podľa toho v čom vyniká, podľa schopností, nie podľa príslušností k istej skupine. Ak je niekto chudobný, ale môže byť nejakým spôsobom prospešný obci svojou činnosťou, nebráni mu v tom nízky pôvod.“

- 3) Na základe vedomostí z dejepisu opíšte rôzne nedemokratické režimy v minulosti i v prítomnosti.
4) Definujte pojmy partokracia a kleptokracia. Diskutujte o nich.

Periklés

Volebné systémy, ktorý je lepší – väčšinový, alebo pomerný?

Príbeh človeka

Blížila sa voľba. Jozefovi sa prisnil sen o zvláštnej krajine. Pomôžte mu doplniť pojmy vystihujúce uvedenú charakteristiku.

Kedysi dávno, keď ešte ľudstvo žilo v plienkach, vládli na Zemi rôzne živočichy, ktoré žili v dvoch štátoch, a to v OCEÁNE a na SÚŠI.

Na čele OCEÁNU bol vládca, ktorý získaval svoju legitimitu dedične. (.....) OCEÁN bol krajinou, ktorá mala len jednu sústavu najvyšších štátnych orgánov. (.....)

Na čele SÚŠE stál volený zástupca. (.....) SÚŠ bola rozdelená na päť väčších celkov, ktoré ale museli akceptovať rozhodnutia „celosúšnych“ orgánov. (.....) V mnohých otázkach si však svetadiely rozhodovali samostatne.

Oba štáty však boli demokratické, čo znamená, že vládla väčšina, pri dodržaní práv menšín. Boli teda zabezpečené ich základné práva a slobody, bola zabezpečená deľba moci, v politickom systéme bol zavedený pluralizmus a skutočnú moc mali zvolení zástupcovia obyvateľov OCEÁNU i SÚŠE, ktorých si volili do RADY OCEÁNU a RADY SÚŠE.

V OCEÁNE sa konali voľby do dvadsaťčlennej RADY OCEÁNU. Obyvatelia sa však nevedeli dohodnúť na spôsobe, akým si svojich zástupcov zvolia. Napokon sa dohodli, že zástupcovia každého rodu v celom oceáne si môžu vytvoriť kandidátnu listinu kandidátov na poslancov. Všetci dospelí obyvatelia OCEÁNU si môžu z nich zvoliť v priamych, tajných, všeobecných a rovných voľbách 20 poslancov.

Obyvatelia zvolia 20 členov podľa toho, ktorý rod získa koľko hlasov. RADA OCEÁNU sa bude konštituovať takým spôsobom, že sa percentuálne zisky jednotlivých rodov prerátajú pomerne na počty kresiel v RADE OCEÁNU. Zároveň sa dohodli, že do rady sa môžu dostať len zástupcovia tých rodov, ktoré získajú aspoň 10% všetkých hlasov. Podľa percentuálneho zisku si rozdelia kreslá v rade. Hlasy rodov, ktoré neprekročili hranicu 5% sa pripočítajú úspešným rodom podľa toho, koľko tieto získali hlasov. Kandidátne listiny zostavili žraloky, tuniaky, tresky, chobotnice, delfíny, mrože, korytnačky, tučniaky, tulene, medúzy.

Do RADY OCEÁNU sa dostali len štyri rody, ostatné ostali pred bránami. Po pripočítaní ich neúspešných hlasov k úspešným boli výsledky volieb nasledovné: Delfíny: 40 %

Chobotnice 30%

Tuniaky 20%

Tresky 10%

Koľko kresiel získali jednotlivé rody v RADE OCEÁNU?

Zároveň sa odohrali voľby i na súši do RADY SÚŠE. Volebné princípy boli rovnaké, ale nepozdával sa im spôsob volieb. Zaviedli si preto svoje pravidlá. Rozdelili územie súše na dvadsať častí, ktoré nazvali obvody. V každom obvode sa uchádzali o miesto v rade len tí, ktorí v tej časti žili. Voľby sa tu odohrali takým spôsobom, že z každého obvodu sa dostal do RADY SÚŠE ten, kto získal aspoň 50% hlasov. Ak nikto z kandidátov nezískal aspoň 50%, postúpili prví dvaja do druhého kola volieb, v ktorom sa rozhodlo o víťazovi.

Odpovedzte na otázky:

- 1) O aký typ demokracie ide, ak sa nezúčastňujú správy vecí verejných všetci občania?
- 2) Ktorý z týchto systémov by ste nazvali majoritný (väčšinový) a ktorý proporcionálny (pomerný)?
- 3) Koľko volebných obvodov bolo prvom systéme a koľko v druhom?
- 4) K čomu by ste prirovnali zvieracie rody v dnešnom politickom systéme?
- 5) Ktorý systém vytvára lepšie predpoklady pre silnejšie zastúpenie regiónov?
- 6) Ktorý systém je založený na konkurencii jednotlivcov?
- 7) V ktorom systéme sú prvoradé záujmy strán, čím sa vytrácajú osobnosti?
- 8) V ktorom systéme je väčšia spätná väzba zo strany voliča a tým aj kontrola svojho zástupcu?
- 9) Ktorý systém umožňuje vytvoriť široké spektrum názorov v parlamente?
- 10) Ktorý volebný systém vygeneroval systém dvoch politických strán?
- 11) Ktorý volebný systém umožňuje väčšiu politickú stabilitu v štáte?

Občan v politike – petície

Príbeh človeka

Jozef sa dnes dozvedel, že sa v meste, neďaleko sídliska, kde býva, rozhodli postaviť skládku komunálneho odpadu. Spravidlovo rozhorčený Jozef sa rozhodol zorganizovať petíciu proti skládke. Po naštudovaní problematiky mu pomôžte s textom petície.

Má vôbec petícia zmysel?

Poznáte nejaké petície, ktoré boli úspešné?

- 1) Na ktoré inštitúcie sa môžeme obrátiť s petíciou?
- 2) Čoho sa petícia nesmie týkať?
- 3) Ktoré náležitosti musí obsahovať petícia?
- 4) Analyzujte text Ústavy SR „Každý má právo sám alebo spoločne s inými obracať sa vo veciach verejného alebo iného spoločného záujmu na štátne orgány a orgány územnej samosprávy so žiadosťami, návrhmi a sťažnosťami.“
- 5) Môžu petíciu zostaviť, podpísať alebo propagovať neplnoleté osoby?
- 6) Môžu petície podpísať osoby vo výkone trestu alebo vo väzbe?
- 7) Môžu sa podpisy pod petíciu zhromažďovať v nemocniciach, školách alebo štátnych úradoch?

- 8) Možno zbierať podpisy na zhromaždeniach, mungoch a demonštráciách, alebo rôznych verejných kultúrnych podujatiach?
- 9) Čo sa môže stať, keď niekto podpisy na petícii falšuje?
- 10) Okrem využitia petícií na problémy, naše zákony v niektorých prípadoch s využitím petičného práva výslovne počítajú. V ktorých?

Vzor podpisového hárku, ktorý obsahuje text petície

Okresný úrad Breznov
Odbor školstva
Odbor financií

V Rakytiku 15. 7. 2000

Petícia za zachovanie malotriednej školy v Rakytiku

My, podpísaní obyvatelia obce Rakytík, žiadame Okresný úrad v Breznove, aby nedopusť zatvorenie Základnej školy v Rakytiku a premiestnenie jej žiakov do základných škôl v meste Breznov.

Rozhodnutím o ukončení činnosti školy najviac uškodíte našim deťom, ktoré budú musieť dochádzať do 7 až 9 kilometrov vzdialených škôl v meste Breznov. Argument usporý financií nemôže mať prednosť pred bezpečnosťou šesť až desaťročných detí, ktoré budú nútené cestovať do školy autobusovým spojom a v meste prechádzať cez niekoľko nebezpečných križovatiek.

č.	Meno a priezvisko	Ulica, č. domu	Mesto	Podpis
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				

Petíciu podávajú:
Anna Hárníková, Dolný Val č. 7, 876 54 Rakytík - poverená na zastupovanie v styku s orgánom vybavujúcim petíciu
Ján Chabadaj, Horná ul. č. 12, 876 54 Rakytík
Mária Kadnárová, Horná ul. č. 5, 876 54 Rakytík
Počet priložených podpisových hárkov: 9

Vzor podpisového petičného hárku (bez textu petície)

**PODPORA PETÍCIE
ZA ZACHOVANIE MALOTRIEDNEJ ŠKOLY
V RAKYTÍKU**

Oboznámil som sa s textom petície za zachovanie malotriednej školy v Rakytiku a žiadam Okresný úrad Breznov, aby splnil požiadavky uvedené v tejto petícii.

Podporu petícií vyjadrujú:

č.	Meno a priezvisko	Ulica, č. domu	Mesto	Podpis
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				

Podpisový hárok č. _____

Petíciu zostavili:
Anna Hárníková, Dolný Val č. 7, 876 54 Rakytík
Ján Chabadaj, Horná ul. č. 12, 876 54 Rakytík

- 11) Na základe vzoru vytvorte krátky text petície.

85/1990 Zb. ZÁKON z 27.marca 1990 o petičnom práve (výňatok)

Úvodné ustanovenia

§ 1

- (1) Každý má právo sám alebo spoločne s inými obracať sa vo veciach verejného alebo iného spoločného záujmu na štátne orgány a orgány územnej samosprávy (ďalej len "orgán verejnej správy") so žiadosťami, návrhmi a sťažnosťami (ďalej len "petícia").
- (2) Petíciou sa nesmie zasahovať do nezávislosti súdu.
- (3) Petícia nesmie vyzývať k porušovaniu ústavy a zákonov, popieraníu alebo obmedzovaniu osobných, politických alebo iných práv osôb pre ich národnosť, pohlavie, rasu, pôvod, politické alebo iné zmýšľanie, náboženské vyznanie a sociálne postavenie, alebo k roznečovaniu nenávisťi a neznášanlivosti z týchto dôvodov alebo k násiliu alebo hrubej neslušnosti.

§ 2

Vo výkone petičného práva sa nesmie nikomu brániť. Výkon tohoto práva nesmie byť nikomu na ujmu.

§ 3

Petičný výbor

- (1) Na zostavenie petície, obstaranie podpisov pod ňu a doručenie petície orgánu verejnej správy môžu osoby podávajúce petíciu vytvoriť petičný výbor.
- (2) Petičný výbor nie je právnickou osobou.
- (3) Členovia petičného výboru sú povinní určiť osobu, ktorá dovŕšila vek 18 rokov, na ich zastupovanie v styku s orgánom verejnej správy.
- (4) Ak nie je vytvorený petičný výbor, musí sa v petícii určiť osoba, ktorá dovŕšila vek 18 rokov, na styk s orgánom verejnej správy.

§ 4

Zhromažďovanie podpisov pod petíciu

- (1) Každý má právo akýmkoľvek spôsobom neodporujúcim zákonu vyzývať iné osoby, aby svojím podpisom petíciu podporili. Fyzická osoba čitateľne uvedie k podpisu svoje meno, priezvisko a adresu trvalého pobytu 1); právnická osoba uvedie svoj názov a sídlo, meno, priezvisko a adresu trvalého pobytu 1) osoby oprávnenej konať v jej mene. Osobám podporujúcim petíciu sa musí umožniť, aby sa s obsahom petície riadne oboznámili pred jej podpísaním. K podpisu sa nesmú žiadnym spôsobom nútiť.
- (2) Na účel uvedený v odseku 1 sa môžu petície a podpisové hárky vystaviť na miestach prístupných verejnosti. Na to nie je potrebné povolenie orgánu verejnej správy, nesmie však nastať obmedzenie cestnej premávky, rušenie verejného poriadku ani iné obmedzenie práv a právom chránených záujmov iných osôb.
- (3) Zhromažďovaním podpisov na mieste prístupnom verejnosti možno poveriť osobu, ktorá dovŕšila vek 16 rokov.
- (4) Ak podpisové hárky neobsahujú text petície, musia sa označiť tak, aby bolo zrejmé, aká petícia sa má podporiť podpismi; na každom podpisovom hárku musí byť uvedené meno, priezvisko a úplná adresa trvalého pobytu každej osoby, ktorá petíciu zostavila, alebo osoby, ktorá je určená na styk s orgánom verejnej správy.
- (5) Ak petíciu podporil väčší počet osôb, musia osoby podávajúce petíciu uviesť pod jej textom počet priložených podpisových hárkov. Podpisové hárky sa musia priebežne číslovať.

§ 5

Podanie a vybavenie petície

- (1) Petícia musí byť písomná a musí obsahovať údaje uvedené v § 4 ods. 4 o tom, kto ju podáva; ak petíciu podáva petičný výbor, uvedú sa údaje uvedené v § 4 ods. 4 o každom jeho členovi a o osobe oprávnenej zastupovať výbor.
- (2) Orgán verejnej správy, ktorému sa doručila petícia, je povinný petíciu prijať. Ak z obsahu petície vyplýva, že nie je príslušný vybaviť ju, petíciu do desiatich dní postúpi príslušnému orgánu a oznámi to tomu, kto petíciu podal.
- (4) Ak petícia má také vecné nedostatky, ktoré neumožňujú jej prešetrenie, príslušný orgán verejnej správy vyzve osobu, ktorá petíciu podala, aby ich odstránila v primeranej lehote, najneskôr do 30 dní od vyzvania. Ak sa nedostatky v tejto lehote neodstránia, orgán verejnej správy petíciu neprešetruje.
- (6) Príslušný orgán verejnej správy je povinný prešetriť a vybaviť petíciu tak, aby zistil skutočný stav veci, jeho súlad alebo rozpor s právnymi predpismi a verejným alebo iným spoločným záujmom. Výsledok vybavenia petície písomne oznámi do 30 dní od doručenia petície alebo od odstránenia jej nedostatkov podľa odseku 4 osobe, ktorá podala petíciu, alebo osobe určenej na styk s orgánom verejnej správy. Ak nie je možné vybaviť petíciu v tejto lehote, príslušný orgán verejnej správy písomne oznámi osobe, ktorá ju podala, že petícia bude vybavená v ďalšej 30-dňovej lehote.
- (7) Ak je predmetom petície činnosť orgánov územnej samosprávy a jej poslancov alebo štatutárneho orgánu organizácie, ktorej zriaďovateľom je územná samospráva, petíciu vybavuje príslušný orgán územnej samosprávy 3).

§ 6

Ak vzišla petícia zo zhromaždenia, 4) platia pre ňu ustanovenia § 1, 2 a 5 tohto zákona s tým, že musí byť uvedené, z akého zhromaždenia vzišla a ako bola zhromaždením schválená; petičným výborom sa rozumie zvolávateľ zhromaždenia.

Zákon č. 242/1998 Z.z. nadobudol účinnosť 1. septembrom 1998.

Občan v politike – prístup k informáciám

Príbeh človeka

Ako sme povedali, Jozef musí zaplatiť rôzne poplatky, ako je napríklad poplatok za odvoz smetí. Keďže ho to mierne rozčúlilo, rozhodol sa, že napíše na mestský úrad a zistí koľko peňazí sa vyzbieralo.

Pomôžte mu.

Na základe analýzy textu Zákony o prístupe k informáciám SR odpovedajte na nasledovné otázky:

- 1) Vymenujte inštitúcie, na ktoré sa môže občan obrátiť so žiadosťou o informácie,
- 2) Definujte náležitosti, ktoré musí spĺňať žiadosť o informácie,
- 3) Analyzujte rôzne nálezy Ústavného súdu, ktoré sa týkajú „infozákona“
- 4) Diskutujte o nutnosti dostatočnej informovanosti občanov o veciach verejných,
- 5) Vypracujte a zašlite žiadosť o informáciu na štátny orgán, respektíve orgán samosprávy.
- 6) Štát sa snaží obmedziť prístup k informáciám tvrdiac, že niektorí ľudia šikanujú orgány štátnej správy a samosprávy. Čo si o tom myslíte?

Prípady z praxe:

Ústavný súd SR rozhodol, že tým, že Mestská polícia v Prešove zabránila občanovi filmovať príslušníka mestskej polície pri vykonávaní služobného zákroku, porušila jeho právo na prijímanie informácií. ÚS SR konštatoval, že neobstojí argument, že polícia chránila súkromie policajta, pretože verejní činitelia nepoživajú pri výkone verejnej funkcie takú širokú ochranu súkromia ako iné (súkromné) osoby.

V jednom z ďalších rozhodnutí ústavný súd vyslovil, že Ústredná volebná komisia porušila právo na informácie tým, že neumožnila nezávislým pozorovateľom z občianskych organizácií zúčastniť sa na sčítavaní volebných hlasov.

V ďalšom rozhodnutí ÚS SR konštatoval, že právo občana na informácie bolo porušené tým, že predseda senátu Najvyššieho súdu SR zakázal občanovi vyhotovovať zvukovú nahrávku počas čítania rozsudku na verejnom pojednávaní. Právo občanov na vyhotovovanie zvukového záznamu z pojednávaní súdov bolo neskôr potvrdené ďalšími rozhodnutiami ústavného súdu.

V ďalšom rozhodnutí ÚS SR vyslovil, že tým, že mestské zastupiteľstvo v Dubnici nad Váhom zakázalo občanovi filmovať verejné zasadnutie zastupiteľstva kamerou, porušilo jeho právo na prijímanie informácií. V obdobnom prípade ústavný súd vyslovil, že zákaz zastupiteľstva mesta Považská Bystrica fotografovať poslancov zastupiteľstva pri hlasovaní, bol taktiež porušením práva na informácie.

Vzor žiadosti o informácie

Ján Novák, ul. Kvetná č. 23, 042 21 Lehota

Krajský stavebný úrad v Lehote
Ul. Hlavná č. 12
042 21 Lehota

Vec: Žiadosť o informácie

V zmysle zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám žiadam Krajský stavebný úrad v Lehote o sprístupnenie informácie o výške odmeny prednostu Krajského stavebného úradu v Lehote, ktorá mu bola udelená v roku 2006.

Žiadam o zaslanie požadovaných informácií elektronickou poštou na môj e-mail: novak@changenet.sk. Ak by z technických príčin nebolo možné zaslať informácie elektronickou poštou, žiadam o ich zaslanie listom na moju vyššie uvedenú adresu.

V Lehote, 2. októbra 2006

Ján Novák

Vzor odvolania proti doručenému písomnému rozhodnutiu

Ján Novák, ul. Kvetná č. 23, 042 21 Lehota

Krajský stavebný úrad v Lehote
Ul. Hlavná č. 12
042 21 Lehota

Vec: Odvolanie proti rozhodnutiu o nesprístupnení informácií

Podávam v zákonom stanovenej lehote odvolanie proti rozhodnutiu Krajského stavebného úradu v Lehote č. 122/06 zo dňa 7. októbra 2006, ktorým bola zamietnutá moja žiadosť o sprístupnenie informácie o výške odmeny prednostu Krajského stavebného úradu v Lehote, ktorá mu bola udelená v roku 2006.

V napadnutom rozhodnutí sa konštatuje, že informácia o odmene prednostu je osobným údajom, ktorý nemožno sprístupniť v zmysle § 9 zákona o slobode informácií.

Napadnuté rozhodnutie je nesprávne a nezákonné.

Podľa § 9 ods. 3 zákona o slobode informácií možno sprístupniť informácie o odmene udelené aj konkrétnemu vedúcemu zamestnancovi orgánu verejnej moci a teda aj prednostovi krajského stavebného úradu. Sprístupnenie tejto informácie nie je porušením ochrany osobných údajov.

Žiadam, aby odvolací orgán napadnuté rozhodnutie zmenil a požadované informácie sprístupnil alebo rozhodnutie zrušil a vec vrátil Krajskému stavebnému úradu v Lehote na nové konanie.

V Lehote, 12. októbra 2006

Ján Novák

Zákon č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov - krátené -

§ 1 Predmet úpravy

Tento zákon upravuje podmienky, postup a rozsah slobodného prístupu k informáciám.

§ 2 Povinné osoby

(1) Osobami povinnými podľa tohto zákona sprístupňovať informácie (ďalej len "povinné osoby") sú štátne orgány, obce, ako aj tie právnické osoby a fyzické osoby, ...

(2) Povinnými osobami sú ďalej právnické osoby zriadené zákonom a právnické osoby zriadené štátnym orgánom, vyšším územným celkom alebo obcou podľa osobitného zákona.

(3) Povinnými osobami sú ďalej aj právnické osoby založené povinnými osobami podľa odseku 1 a 2.

§ 3

(1) Každý má právo na prístup k informáciám, ktoré majú povinné osoby k dispozícii.

(2) Povinná osoba podľa § 2 ods. 3 sprístupní iba informácie o hospodárení s verejnými prostriedkami, nakladaní s majetkom štátu majetkom vyššieho územného celku alebo majetkom obce, o životnom prostredí, o úlohách alebo odborných službách týkajúcich sa životného prostredia a o obsahu, plnení a činnostiach vykonávaných na základe uzatvorenej zmluvy.

(3) Informácie sa sprístupňujú bez preukázania právneho alebo iného dôvodu alebo záujmu, pre ktorý sa informácia požaduje.

§ 7 Odkaz na zverejnenú informáciu

(1) Ak predmetom žiadosti je získanie informácií, ktoré už boli zverejnené, povinná osoba môže bez odkladu, najneskôr však do piatich dní od podania žiadosti, namiesto sprístupnenia informácií žiadateľovi oznámiť údaje, ktoré umožňujú vyhľadanie a získanie zverejenej informácie.

(2) Ak žiadateľ trvá na sprístupnení zverejnených informácií, povinná osoba mu ich sprístupní. V takom prípade začína lehota na sprístupnenie plynúť dňom, keď žiadateľ oznámil, že trvá na priamom sprístupnení informácie.

Sprístupňovanie informácií na žiadosť

§ 14 Žiadosť o sprístupnenie informácií

(1) Žiadosť možno podať písomne, ústne, faxom, elektronickou poštou alebo iným technicky vykonateľným spôsobom.

(2) Zo žiadosti musí byť zrejmé, ktorej povinnej osobe je určená, meno, priezvisko, názov alebo obchodné meno žiadateľa, jeho adresa pobytu alebo sídlo, ktorých informácií sa žiadosť týka a aký spôsob sprístupnenia informácií žiadateľ navrhuje.

(3) Ak žiadosť nemá predpísané náležitosti uvedené v odseku 2, povinná osoba bezodkladne vyzve žiadateľa, aby v určenej lehote, ktorá nesmie byť kratšia ako sedem dní, neúplnú žiadosť doplnil. Poučí žiadateľa aj o tom, ako treba doplnenie urobiť. Ak napriek výzve povinnej osoby žiadateľ žiadosť nedoplní a informáciu nemožno pre tento nedostatok sprístupniť, povinná osoba žiadosť odloží.

(4) Žiadosť je podaná dňom, keď bola oznámená povinnej osobe príslušnej vo veci konať.

(5) Na žiadosť povinná osoba písomne potvrdí podanie žiadosti a oznámi predpokladanú výšku úhrady za sprístupnenie informácie.

§ 15 Postúpenie žiadosti

(1) Ak povinná osoba, ku ktorej žiadosť smeruje, nemá požadované informácie k dispozícii a ak má vedomosť o tom, kde možno požadovanú informáciu získať, postúpi žiadosť do piatich dní odo dňa doručenia žiadosti povinnej osobe, ktorá má požadované informácie k dispozícii, inak žiadosť odmietne rozhodnutím (§ 18).

(2) Postúpenie žiadosti povinná osoba bezodkladne oznámi žiadateľovi.

(3) Lehota na vybavenie žiadosti začína plynúť znovu dňom, keď povinná osoba dostala postúpenú žiadosť.

§ 16 Spôsob sprístupnenia informácií na žiadosť

(1) Informácie sa sprístupňujú najmä ústne, nahliadnutím do spisu vrátane možnosti vyhotoviť si odpis alebo výpis, odkopírovaním informácií na technický nosič dát, sprístupnením kópií predlôh s požadovanými informáciami, telefonicky, faxom, poštou, elektronickou poštou.

(2) Povinná osoba umožní každému bez preukázania právneho alebo iného dôvodu alebo záujmu nahliadnuť, robiť si výpisy alebo odpisy alebo kópie zo spisov a z dokumentácie.

§ 17 Lehota na vybavenie žiadosti

(1) Žiadosť o sprístupnenie informácií povinná osoba vybaví bez zbytočného odkladu, najneskôr do ôsmich pracovných dní odo dňa podania žiadosti alebo odo dňa odstránenia nedostatkov žiadosti (§ 14 ods. 2 a 3), ak tento zákon neustanovuje inak.

(2) Zo závažných dôvodov môže povinná osoba predĺžiť lehotu (ods. 1), najviac však o osem pracovných dní. Závažnými dôvodmi sú:

- a) vyhľadávanie a zber požadovaných informácií na inom mieste, ako je sídlo povinnej osoby vybavujúcej žiadosť,
- b) vyhľadávanie a zber väčšieho počtu oddelených alebo odlišných informácií požadovaných na sprístupnenie v jednej žiadosti,
- c) preukázateľné technické problémy spojené s vyhľadávaním a sprístupňovaním informácie, o ktorých možno predpokladať, že ich možno odstrániť v rámci predĺženej lehoty.

(3) Predĺženie lehoty povinná osoba oznámi žiadateľovi bezodkladne, najneskôr pred uplynutím lehoty (ods. 1). V oznámení uvedie dôvody, ktoré viedli k predĺženiu lehoty.

§ 18 Vybavenie žiadosti a vydanie rozhodnutia

(1) Ak povinná osoba poskytne žiadateľovi požadované informácie v rozsahu a spôsobom podľa § 16 v zákonom stanovenej lehote, urobí rozhodnutie zápisom v spise. Proti takému rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

(2) Ak povinná osoba žiadosti nevyhoví hoci len čiastočne, vydá o tom v zákonom stanovenej lehote písomné rozhodnutie. Rozhodnutie nevydá v prípade, ak žiadosť bola odložená (§ 14 ods. 3).

(3) Ak povinná osoba v lehote na vybavenie žiadosti neposkytla informácie či nevydala rozhodnutie a ani informáciu nesprístupnila, predpokladá sa, že vydala rozhodnutie, ktorým odmietla poskytnúť informáciu. Za deň doručenia rozhodnutia sa v tomto prípade považuje tretí deň od uplynutia lehoty na vybavenie žiadosti.

§ 19 Opravné prostriedky

(1) Proti rozhodnutiu povinnej osoby o odmietnutí informácie možno podať odvolanie v lehote 15 dní od doručenia rozhodnutia alebo márneho uplynutia lehoty na rozhodnutie o žiadosti podľa § 17. Odvolanie sa podáva povinnej osobe, ktorá rozhodnutie vydala alebo mala vydať.

(2) O odvolaní proti rozhodnutiu povinnej osoby rozhoduje nadriadený povinnnej osoby, ktorá vo veci rozhodla alebo mala rozhodnúť. Ak ide o rozhodnutie obecného úradu, o odvolaní rozhoduje starosta obce (primátor). Proti rozhodnutiu ústredného orgánu štátnej správy možno podať rozklad, o ktorom rozhoduje vedúci ústredného orgánu štátnej správy.

(3) Odvolací orgán rozhodne o odvolaní do 15 dní od doručenia odvolania povinnou osobou. Ak odvolací orgán v tejto lehote nerozhodne, predpokladá sa, že vydal rozhodnutie, ktorým odvolanie zamietol a napadnuté rozhodnutie potvrdil; za deň doručenia tohto rozhodnutia sa považuje druhý deň po uplynutí lehoty na vydanie rozhodnutia.

§ 21a Priestupky

(1) Priestupku sa dopustí ten, kto a) vedome vydá a zverejní nepravdivé alebo neúplné informácie,

b) vydaním rozhodnutia alebo vydaním príkazu, alebo iným opatrením zapríčiní porušenie práva na sprístupnenie informácií,

Systém ochrany ľudských práv

Príbeh človeka

Jozef si prečítal príbeh v novinách. V dolnej časti listu máte úlohu.

Osobné údaje

- meno: Ashique Hasmit
- vek: 11 rokov
- štátna príslušnosť: Pakistan
- rodina: 2 starí rodičia, sestra, 3 bratia
- príjem rodiny: 70 €/mesiac

Profesijné údaje

- profesia: robotník v továrni na výrobu tehál
- pracovný čas: 12-16 h/deň; 6 dní v týždni
- pracovný výkon: 600 tehál
- denná mzda: 1,30 € za 1000 tehál (50%-splátka pôžičky jeho rodiny)
- pracuje od veku: 5 rokov

Ďalšie informácie

- Ashiqueho rodina sa zaviazala za dva roky splatiť pôžičku vo výške približne 6 000 pakistanských rupií (110 €), ktorá vďaka úrokom narástla na 280 €.
- Otec poslal Ashiqueho na do školy, ale majiteľ továrne ho po troch mesiacoch zo školy vybral a odviezol si ho späť pracovať do fabriky.
- Príjem rodiny je nízky a nestačí na to, aby deti mohli chodiť do školy, aby mali primeranú stravu a lekársku starostlivosť.

1) Čo by sa dalo robiť v Ashiqueho situácii a samozrejme v situácii pracujúcich detí? Nájdite v Dohovore o právach dieťaťa body, ktoré boli porušené.

Do zajtra?	Do budúceho mesiaca?	V budúcnosti?

2) Ktorý text porušuje zákon v oblasti ochrany ľudských práv.

3) Porovnajte Všeobecnú deklaráciu ľudských práv a Európsky dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Rozdiely napíšte do pracovného listu.

4) Vymenujte dokumenty, ktoré garantovali ľudské práva od najstarších čias, a to v celej svojej šírke, alebo len niektoré konkrétne ľudské právo.

Ako sa cítia menšiny

Príbeh človeka

Zhodou okolností sa Jozef ocitol v Prahe, kde sa práve organizoval Gay Pride. V dave protidemonstrantov zazrel tento transparent, ktorý si odfoťil.

Súhlasíte s tým, čo je na transparente?

- 1) *Rozdeľte sa na niekoľko skupín. Každá skupina bude reprezentovať nejakú menšinu. Študenti budú v rámci skupiny diskutovať o problémoch, s ktorými sa ako členovia danej národnostnej skupiny stretávajú, aké opatrenia by privítali zo strany štátu na svoju ochranu a čo by sami urobili pre zlepšenie postavenia svojej menšiny. Jeden člen skupiny bude zaznamenávať názory do pracovného listu. Po skončení práce učiteľ určí hovorcu, ktorý bude v mene skupiny prezentovať názory a riešenia.*

Príklady menšín:

- *dôchodcovia, homosexuáli, Rómovia, nezamestnaní, zdravotne ťažko postihnutí, nejaká národnostná menšina (Maďari, Česi...).*

Máte návrhy, ktoré menšiny by ste doplnili?

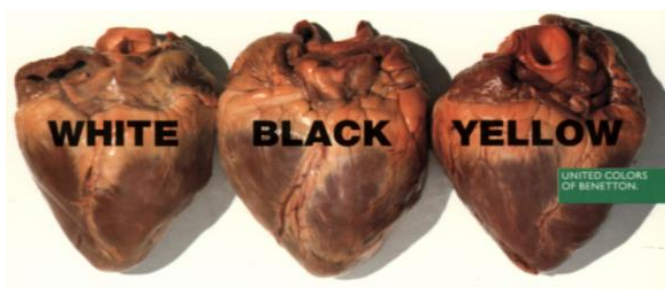
- 2) *Diskutujte*

Praha 20. 8.2013

Gay Pride pochod v Prahe sa rozšíril aj o iné sexuálne menšiny. Pedofili po prvýkrát pochodovali smelo a otvorene! Prahou sa v sobotu prehnal okázalý zástup sexuálnych menšín, ktorým už nestačí spoločenská akceptácia, ale žiadajú novú legislatívu a nové ľudské práva. Podľa polície sa akcie priamo zúčastnilo okolo 8 tisíc ľudí, zatiaľ čo väčšina médií ako aj organizátori vyčíslili počet účastníkov na minimálne 20 tisíc.

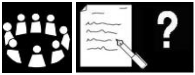
- 3) *Diskutujte o reklamnej kampani*

Krátký film o zabíjení

„Dramaturgia je vedenie divákovej pozornosti. Sú to isté pravidlá a zákonitosti v stavbe dramatického diela, ktoré dokážu publikum pripútať k citovej spolupráci. Je to vedomá manipulácia empatiou diváka a týka sa všetkých druhov produkcií bez rozdielu. Tento vplyv spočíva v zvláštnej, podvedomej schopnosti publika spoluprežívať predvádzané konanie ako skutočné, napriek tomu, že film je len dvojrozmernou štylizovanou simuláciou reality.“

Zuzana Gindl -Tatárová

Otázky k diskusi:

- 1) Naformulujte light motív filmu.
- 2) Charakterizujte hlavné postavy filmu - Piotr, Jacek a Waldemar
- 3) Analyzujte kameru a strih vo filme.
- 4) Akú úlohu plní vo filme hudba?
- 5) Ovplynul tento film váš pohľad na trest smrti?
- 6) Vražda ↔ trest smrti?
- 7) Identifikujte v hlavných postavách Freudove Id, Ego, Superego.
- 8) Vytvorte myšlienkovú mapu vzťahov medzi hlavnými postavami.

Jozef si pozrel film známeho poľského režiséra Krzysztofa Kieslowskeho.
Pomôžte mu identifikovať situácie vo filme, ktoré máte zobrazené na fotkách.

Analýzujte výroky Piotra (v pôvodnom znení)

„Od czasów Kaina żadna kara nie poprawiła i nie odstraszyła świata od popełniania przestępstwa.“

„Prawo nie powinno naśladować natury – powinno ją naprawiać. Prawo jest pomysłem ludzi na regulowanie ich wzajemnych stosunków. To jacy jesteśmy i jak żyjemy wynika z prawa, którego przestrzegamy, i... które łamiemy. Człowiek jest wolny. Jego wolność ogranicza tylko prawo do wolności innego człowieka. Kara... Kara jest zemstą. Zwłaszcza jeśli zmierza do zrealizowania krzywdy, a nie zapobiega zbrodni. Ale w czyim imieniu mści się prawo? Czy naprawdę w imieniu niewinnych? Czy prawdziwi niewinni stanowią prawo?”

„Uprawiając ten zawód można chyba naprawić błędy ogromnej maszyny, która się nazywa aparatem sprawiedliwości. Na pewno można próbować naprawić. Ciekawi mnie też to, może najbardziej, że będę mógł poznać i zrozumieć ludzi, których w żadnym innym zawodzie nie mógłbym spotkać.“

Právo na život

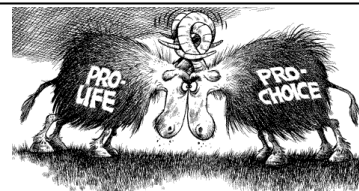
Príbeh človeka

Jozef sa zúčastnil kresťanského festivalu v Námestove, kde bol svedkom konfliktu medzi organizátormi festivalu s členmi organizácie pro-life, ktorý organizovali známu výstavu. Čo si o tom myslíte?

- 1) Analyzujte karikatúru.
- 2) Ktorý článok Ústavy SR pripúšťa výnimky z práva na život?
- 3) Aký je rozdiel medzi asistovanou samovraždou a eutanáziou?
- 4) Napište argumenty pre a proti trestu smrti.
Zaujmite postoj k danej problematike.

PRO	CONTRA

- 5) Napište argumenty pre a proti eutanázii. Zaujmite postoj k danej problematike.

PRO	CONTRA

- 6) Napište argumenty pre a proti interrupcii. Zaujmite postoj k danej problematike.

PRO	CONTRA

Spravodlivosť a právne vedomie

Príbeh človeka

Jozef sa rád hrá BINGO.

Zahrajte sa s ním. Každý z vás vyhladá spolužiaka a položí mu jednu otázku. Po zodpovedaní sa rozdelíte a každý hľadá partnera na zodpovedanie ďalšej otázky. Pri stretnutí si môžete navzájom zodpovedať na jednu rozdielnu otázku. Účastník, ktorý ako prvý získa všetky odpovede, zakričí „Bingo!“ a stáva sa víťazom. Ku každej odpovedi napíšte spolužiaka, ktorý vám na ňu odpovedal.

Vymenuj orgány činné v trestnom konaní.	Napiš od akého veku si trestne - právne zodpovedný.	Napiš, či v prípade, že máš 15 r. a v meste prepadneš starú pani a zoberieš jej 1€ na sko dlho sa môžeš dostať do väzby.
Napiš na akú maximálnu dobu môžeš byť zadržaný príslušníkom Policajného zboru.	Aká je záručná doba na spotrebný tovar?	Kde sídli Európsky súd pre ľudské práva?
Od ktorého roku života môžete byť zvolení do Národnej rady Slovenskej republiky?	Môžete na Slovensku mať drogy pre vlastnú potrebu?	Ktoré právo porušíte, ak niekomu „prehrabete“ tašku?
Ako sa volá náš najdôležitejší zákon?	Co urobíte s nájdenou vecou, aby ste konali v súlade s právom?	Ste za trest smrti?

1) Vypracujte úlohu:

Základom každej demokracie je spravodlivosť. Každý z nás má v sebe veľmi presné váhy. Merajú to, čo je nezmerateľné, vážia nepretržite a všetko, čo sa okolo nás deje, a pritom s mimoriadnou citlivosťou. Výsledok nám nevychádza v gramoch, ale v dvoch základných pocitoch:

- rovnováha – potom je to spravodlivé
- nerovnováha – potom je to nespravodlivé

Prvý z pocitov nás naplňa uspokojením, druhý štartuje veľmi dráždivé impulzy.

Skúmajme, čo kladieme na misky na oboch stranách:

- učiteľ vám dá päťku za to, že ste radili spolužiakovi
- spolužiak prezentuje výsledky, ku ktorým ste dospeli spoločne, akoby boli len jeho
- spolužiak príde výnimočne na hodinu o minútu neskôr, ale učiteľ ho skritizuje pred ostatnými, ktorí sú neporiadnejší
- pokladníkovi triedy sa vyčítajú veľké výdavky, ale o nákupoch pritom rozhodoval predseda triedy
- usilovne trénujúci športovec sa tesne pred cieľom zranil
- svojpomocne vystavanú chatu turistov hneď po dokončení zničil požiar

1) Rozdel'te sa na skupiny po štyroch. Napíšte pramene, z ktorých čerpáte svoje poznatky o práve. Ku každému prameňu prirad'te dôveryhodnosť, akú podľa vášho názoru má daný prameň.

2) Zamyslite sa nad zásadou „neznalosť zákona neospravedlňuje“. Diskutujte o nej.

3) Každý (samostatne a písomne) zodpovie jednou vetou otázku, čo by menil v právnom poriadku, keby na to príležitosť. Porovnajte si tieto predsavzatia a autori nech vysvetlia dôvody svojho zámeru.

Vlna – Náš vodca

Gansel nakrútil drámu podľa románu Vlny od Todda Strassera, ktorý je známy pod pseudonymom Morton Rhue. Tento román sa nielen stal predlohou dokumentárnych filmov, ale rovnako patrí aj k povinnej literatúre na nemeckých školách. Strasser približuje a opisuje skutočný príbeh, ktorý sa odohral v roku 1967 na strednej škole v Palo Alto v Kalifornii. Učiteľ histórie Ron Jones, sa tu prostredníctvom experimentu pokúsil svojim žiakom vysvetliť ako je možné, že sa nacistické Nemecko podriadilo Adolfovi Hitlerovi a zároveň dokázať, že diktatúra je možná aj v súčasnosti. Tento experiment nazvali Vlna. Podľa tejto skutočnej udalosti z Palo Alto je teda nakrútená aj dráma Náš vodca.

Otázky k diskusii:

- 1) *Naformulujte light motív filmu.*
- 2) *Charakterizujte hlavné postavy filmu – Reiner, Tim, Karo,*
- 3) *Uveďte sociálno-psychologické experimenty reflektujú udalosti zobrazené vo filme.*

- 4) *Sú podľa vášho názoru v súčasnosti ľudia schopní podľahnúť takémuto sociálnemu vplyvu? Za akých okolností?*

Jozef si pozrel film, ktorý ho prinútil zamyslieť sa nad rôznymi otázkami.

Pomôžte mu identifikovať situácie vo filme, ktoré máte zobrazené na fotkách.

Uveďte podstatné udalosti, ktoré postupne menili triedu a stupňovali tým prechod k autokracii .

pondelok

utorok

streda

štvrtok

piatok

sobota

Analyzujte výroky z filmu.

„Autokracie je forma vlády, ve které je držitelem veškeré moci buď jednotlivec nebo úzká a sociálně uzavřená skupina lidí. Oporou moci v takovém politickém uspořádání většinou bývají ozbrojené síly a byrokratická státní správa...“

„Takže vy si myslíte, že diktatura v Německu by už nebyla možná, jo?“
 „Rozhodně, už jsme se přece poučili...“

Spravodlivosť ako ústredný pojem práva

Príbeh človeka

Vypracujte úlohu:

Základom každej demokracie je spravodlivosť. Každý z nás má v sebe veľmi presné váhy. Merajú to, čo je nezmerateľné, vážia nepretržite a všetko, čo sa okolo nás deje, a pritom s mimoriadnou citlivosťou. Výsledok nám nevychádza v gramoch, ale v dvoch základných pocitoch:

- rovnováha – potom je to spravodlivé
- nerovnováha – potom je to nespravodlivé

Prvý z pocitov nás naplňa uspokojením, druhý šartuje veľmi dráždivé impulzy.

Skúmajme, čo kladieme na misky na oboch stranách:

- učiteľ vám dá päťku za to, že ste radili spolužiakovi
- spolužiak prezentuje výsledky, ku ktorým ste dospeli spoločne, akoby boli len jeho
- spolužiak príde výnimočne na hodinu o minútu neskôr, ale učiteľ ho skritizuje pred ostatnými, ktorí sú neporiadnejší
- pokladníkovi triedy sa vyčítajú veľké výdavky, ale o nákupoch pritom rozhodoval predseda triedy
- usilovne trénujúci športovec sa tesne pred cieľom zranil
- svojpomocne vystavanú chatu turistov hneď po dokončení zničil požiar

1) Čo prinesie, ak sa „váhy“ jednotlivca zhodujú alebo nezahodujú s „váhami“ spoločenstva?

2) Ako možno pomôcť tomu, aby sa „váhy“ jednotlivca a spoločnosti zhodovali? Čo pre to môže urobiť spoločenstvo a čo jednotlivec?

3) Prijímate názor, že platí:

„Zákony sú tu preto, aby sa nedodržiavali.“

Prečo?

„Ústava je formálna záležitosť.“

Prečo?

„Právo je barová tanečnica, ktorá tancuje podľa toho, kto a ako píská (platí).“

Prečo?

4) Analyzujte citáty:

„Podstatou rovnosti je spravodlivosť.“

Marcus Tullius Cicero

„Spravodlivosť hľadá, aby každému bolo dané, čo mu patrí.“

Marcus Tullius Cicero

„Nespravodlivosť, ktorú robíme, a tá, ktorú sami trpíme, nie je vážená na tých istých váhach.“

Ezop

„Kto rozhodol spor bez vypočutia druhej strany, nebol spravodlivý, aj keby rozhodol spravodlivo.“

Lucius Annaeus Seneca

„Spravodlivosť bez sily a sila bez spravodlivosti je strašné nešťastie.“

Joseph Joubert

*Prečítajte si texty a uvažujte, aký je vzťah jednotlivých autorov ku vzťahu občana a štátu.
Aký z toho vyplýva vzťah autora ku právnemu štátu a zákonnosti?*

„Poznám však len dva spôsoby, ako nastoliť rovnosť v politickom svete: buď dať práva všetkým občanom, alebo ich nedať nikomu. Na druhej strane, jak sú si všetci občania takmer rovní, začína pre nich byť neľahké brániť svoju nezávislosť proti náporom moci. Pretože žiadny medzi nimi nie je tak silný, aby mohol sám viesť úspešný boj, môže byť sloboda zaručená len spojenými silami všetkých. Okolnosti, pôvod, vzdelanie a predovšetkým mravy umožnili Anglo-američanom nastoliť a udržať zvrchovanosť ľudu.“

Alexis de Tocqueville

„Demokracia, to je hovor medzi rovnými, premýšľanie slobodných občanov pred celou verejnosťou – slovo ‚parlament‘ má krásny zmysel, len ho urobiť telom!“. K náprave občana poháňa slovami: „Nedať sa spútať žiadnou autoritou proti svedomiu. Ľudia si nie sú rovní, majú však byť rovnoprávni pred zákonom. Je treba, aby človek bol sebou, aby pestoval svoju individualitu, aby bojoval proti duchovnému absolutizmu.“

Tomáš Garrigue Masaryk

Občanom znamená „byť lojálnym členom družiny. Musíme cvičiť našich ľudí, aby kedykoľvek ktokoľvek mohol byť ustanovený, aby dával príkazy. Ostatní sú potom povinní ho poslúchať“.

Adolf Hitler

„Občan (lat. civis) je len člen obce, ten, kto užíva práva a plní povinnosti definované zákonmi a mravmi obce: Občianstvo je predovšetkým výsledkom spoločenskej integrácie, takže ‚civilizovať‘ najskôr znamená ‚urobiť občanom‘.“

Gérard Durozoi a André Roussel

Vytvorte krátke prípadové štúdie, v ktorých uvediete konflikt občana a štátu.

Ústava SR

Kedy a kým bola prijatá Ústava SR?

- 1) Analyzujte články prvého oddielu prvej hlavy Ústavy SR.
- 2) Nájdite v čl 7 Ústavy SR zásadu prenesenia právomocí a zásadu subsidiarity.
- 3) Uveďte konkrétne situácie, ktoré mohli byť podľa vášho názoru v konflikte s niektorým s uvedených článkov Ústavy SR. Diskutujte o nich.

Čl.1

- (1) SR je zvrchovaný, demokratický a právny štát. Neviaže sa na nijakú ideológiu ani náboženstvo.
- (2) SR uznáva a dodržiava všeobecné pravidlá medzinárodného práva, medzinárodné zmluvy, ktorými je viazaná, a svoje ďalšie medzinárodné záväzky.

Čl.2

- (1) Štátna moc pochádza od občanov, ktorí ju vykonávajú prostredníctvom svojich volených zástupcov alebo priamo.
- (2) Štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.
- (3) Každý môže konať, čo nie je zákonom zakázané, a nikoho nemožno nútiť, aby konal niečo, čo zákon neukladá.

Čl.3

- (1) Územie Slovenskej republiky je jednotné a nedeliteľné.
- (2) Hranice Slovenskej republiky sa môžu meniť len ústavným zákonom.

Čl.4

Nerastné bohatstvo, jaskyne, podzemné vody, prírodné liečivé zdroje a vodné toky sú vo vlastníctve SR.

Čl.5

- (1) Nadobúdanie a stratu štátneho občianstva Slovenskej republiky ustanoví zákon.
- (2) Nikomu nemožno odňať štátne občianstvo Slovenskej republiky proti jeho vôli.

Čl.6

- (1) Na území Slovenskej republiky je štátnym jazykom slovenský jazyk.
- (2) Používanie iných jazykov než štátneho jazyka v úradnom styku ustanoví zákon.

Čl.7

- (1) SR môže na základe slobodného rozhodnutia vstúpiť do štátneho zväzku s inými štátmi. O vstupe do štátneho zväzku s inými štátmi alebo o vystúpení z tohto zväzku sa rozhodne ústavným zákonom, ktorý sa potvrdí referendum.
- (2) SR môže medzinárodnou zmluvou, ktorá bola ratifikovaná a vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo na základe takej zmluvy preniesť výkon časti svojich práv na Európske spoločenstvo a EÚ. Právne záväzné akty Európskych spoločenstiev a EÚ majú prednosť pred zákonmi SR. Prevzatie právne záväzných aktov, ktoré vyžadujú implementáciu, sa vykoná zákonom alebo nariadením vlády podľa čl. 120 ods. 2.
- (3) SR sa môže s cieľom zachovať mier, bezpečnosť a demokratický poriadok za podmienok ustanovených medzinárodnou zmluvou zaradiť do organizácie vzájomnej kolektívnej bezpečnosti.
- (4) Na platnosť medzinárodných zmlúv o ľudských právach a základných slobodách, medzinárodných politických zmlúv, medzinárodných zmlúv vojenskej povahy, medzinárodných zmlúv, z ktorých vzniká SR členstvo v medzinárodných organizáciách, medzinárodných hospodárskych zmlúv všeobecnej povahy, medzinárodných zmlúv, na ktorých vykonanie je potrebný zákon, a medzinárodných zmlúv, ktoré priamo zakladajú práva alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb, sa vyžaduje pred ratifikáciou súhlas NR SR.
- (5) Medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, medzinárodné zmluvy, na ktorých vykonanie nie je potrebný zákon, a medzinárodné zmluvy, ktoré priamo zakladajú práva alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, majú prednosť pred zákonmi.

Stereotypy

- 1) Definujte stereotypy.
- 2) Analyzujte mapu „Európa podľa Američanov“.
- 3) Diskutujte o stereotypoch.

<https://tn.nova.cz/clanek/zpravy/zajimavosti/evropa-ocima-americanu-jaci-jsou-podle-nich-cesi-mapa-predsudku.html>

- 4) Vytvorte analogickú mapu Európy z pohľadu Slovákov.
- 5) Diskutujte o stereotypoch.
- 6) Zaujmite postoj k stereotypom.